

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra*

TILSYNSRAPPORT

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

Tromsø kommune – Kvaløysletta skole

Sammendrag

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har ført tilsyn med Tromsø kommune og Kvaløysletta skole om arbeidet med elevenes skolemiljø på skolenivå. I denne rapporten presenterer vi våre vurderinger og konklusjoner.

I tilsynet har vi undersøkt om Kvaløysletta skole oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Vi varslet tilsynet 19.12.2019 og gjennomførte intervjuer på Kvaløysletta skole 26. og 27.02.2020. Vi snakket med elever, foreldre, ansatte og rektor. I tillegg har skolen gjennomført egenvurdering og sendt inn øvrig dokumentasjon til oss. Rapportens tilhørende vedlegg viser den komplette oversikt over dokumentasjonsgrunnlaget. Videre har vi innhentet informasjon fra våre egne systemer og offentlige registre samt informasjon fra skolens og kommunens nettside.

Med utgangspunktet i den informasjonen vi har mottatt gjennom egenvurderinger, dokumentasjon og intervjuer, konkludert vi i den foreløpige rapporten av 22.06.2020 med at skolen ikke i tilstrekkelig grad oppfyller aktivitetsplikten i opplæringsloven for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Kommunen fikk en frist for å uttale seg om den foreløpige rapporten.

Tromsø kommune, Kvaløysletta skole har sendt inn en redegjørelse innen fristen. Vedlagt redegjørelsen var en revidert plan for et trygt og godt skolemiljø ved Kvaløysletta skole, presentasjon fra fagdag/workshop gjennomført 13.08.2020 og presentasjoner som viser innhold i klassemøter og i møter med foreldrene.

Fylkesmannen har vurdert kommunens redegjørelse med vedlegg. Tromsø kommune, Kvaløysletta skole, har iverksatt tiltak og gjort endringer, og etter en samlet vurdering finner vi at alle de påleggene om retting som ble forhåndsvarslet, nå kan anses som rettet.

Vi ønsker å påpeke at våre konklusjoner bygger på et konkret kildemateriale og tar bare utgangspunkt i status på det tidspunktet tilsynsrapporten er datert.

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	1
Kort om kommunen og skolen.....	1
Tilsynsystema og formål.....	1
Gjennomføringen av tilsynet.....	2
Gangen i tilsynet.....	2
1 Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.....	3
1.1 Rettslige krav	3
1.2 Våre undersøkelser og vurderinger	6
1.3 Våre konklusjoner etter foreløpig rapport 22.06.2020.....	40
2 Våre konklusjoner etter kommunes redegjørelse 21.08.2020.....	41
Vedlegg: Liste over dokumentasjon	1

Innledning

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom Tromsø kommune/Kvaløysletta skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/.

Kort om kommunen og skolen

Tromsø kommune er har 76 974 innbyggere.¹ Det er 42 grunnskoler i kommunen, 38 offentlige og 4 private.²

Kvaløysletta skole er en fire parallellers ungdomsskole med rundt 380 elever, fordelt på 14 klasser fra 8. - 10. trinn. Skolen har ca 45 ansatte. Skolen ble tatt i bruk i 1969 og er et tradisjonelt skolebygg med klasserom og spesialrom.

Tilsystema og formål

Fylkesmannen gjennomfører i perioden 2018-2022 felles nasjonalt tilsyn med ulike tema. I dette tilsynet har vi valgt å undersøke hvordan Tromsø kommune og Kvaløysletta skole følger opp regelverket knyttet til skolemiljø som fremkommer av opplæringsloven kapittel 9 A.

Temaet for tilsynet med skolemiljø er «Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø».

Det rettslige utgangspunktet for tilsynet er inndelt i tre deltema:

1. Skolens plikt til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4.
2. Skolens plikt til å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever §§ 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-5

---

¹ SSB per 15.04.2020

² Skoleporten.no per 14.05.2020

3. Skolens plikt til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-9 og forvaltningsloven § 11.

Formålet med dette tilsynet er å kontrollere om kommunen og skolen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Vi har ikke sett på hvordan skolen oppfyller andre krav i regelverket.

For offentlige grunnskoler er det kommunene som skoleeiere som må sørge for at skoleledelsen ved hver enkelt skole oppfyller kravene i opplæringsloven. Dette innebærer at selv om det er Kvaløysletta skoles praksis som er del av undersøkelsen i forbindelse med tilsynet, er det Tromsø kommune som er overordnet ansvarlig og dermed riktig adressat for eventuelle pålegg om retting i samsvar med opplæringsloven § 14-1 tredje ledd.

Gjennomføringen av tilsynet

Tilsynet med Tromsø kommune og Kvaløysletta skole ble åpnet i brev 19.12.2019 hvor kommunen ble bedt om å levere dokumentasjon. Våre vurderinger og konklusjoner i denne rapporten er basert på skriftlig dokumentasjon som skolen har sendt inn og ansattes egenvurdering i Reflex³. Videre har vi innhentet informasjon fra våre egne systemer og offentlige registre samt informasjon fra skolens og kommunens nettside. I tillegg har vi gjennomført intervjuer med skoleledelsen, lærere, øvrige ansatte, foreldre, elevrådet og et utvalg av elever.

Rapportens tilhørende vedlegg viser den komplette oversikt over dokumentasjonsgrunnlaget.

Gangen i tilsynet

1. Varsel datert 19.12.2019
2. formøte 14.01.2020
3. Mottatt dokumentasjon innen 30.01.2019
4. Intervju og samtaler 26.-27.02.2020
5. Foreløpig rapport 22.06.2020
6. Frist for merknader/kommentarer til foreløpig rapport 21.08.2020
7. Endelig rapport og avslutning av tilsynet september 2020

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til dere 22.06.2020. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Dere har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen 21.08.2020. Vi har behandlet kommentarene fra dere under hvert av de aktuelle temaene.

---

³ Utdanningsdirektortets elektroniske egenvurdering

1 Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

1.1 Rettslige krav

Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø jf. opplæringsloven § 9 A-4

Plikten til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal følge med, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Dere skal dokumentere hvordan dere griper inn. Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser.

Plikten til å varsle rektor

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort. Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Plikten til å undersøke saken

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Dere må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å sette inn tiltak

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt. Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Rektor skal sikre at dette blir gjort.

Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5

Plikten til å straks varsle rektor og skoleeier

Alle som jobber på skolen, skal varsle rektor straks, dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever. Rektor skal varsle skoleeieren straks. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker elever, skal skoleeieren få varsel istedenfor rektor. Dere skal dokumentere hvordan dere varsler.

Hva som er å krenke, skal dere tolke vidt. Det kan være direkte krenkelser, men også indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnacking. Hvordan elevene opplevde krenkelsen, er uten betydning for plikten til å varsle. Det er tilstrekkelig med mistanke for at plikten til å varsle inntreffer. Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever.

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å undersøke saken straks

Dere må undersøke hva som har skjedd. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken.

Hvis undersøkelsene viser at en som jobber på skolen, har krenket elever, må dere undersøke hvordan elevene opplevde dette. Hvis det er elever som ikke har et trygt og

godt skolemiljø som følge av krenkelsene, må dere vurdere hvilke tiltak dere skal sette inn.

En elev som krenkelsen direkte retter seg mot, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne. Dersom krenkelsen rettet seg mot en større gruppe elever, for eksempel en klasse, kan det være tilstrekkelig å snakke med klassen samlet eller med en del av elevene. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Plikten til å straks sette inn egnede tiltak

Hvis en eller flere elever opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø som følge av krenkelsen, gjelder skolens aktivitetsplikt. Dere skal så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak jf. opplæringsloven § 9 A-4

Plikten til å utarbeide en skriftlig plan

Dere skal lage en skriftlig plan som skal beskrive hvilken eller hvilke elever planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak dere har planlagt, når dere skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når dere skal evaluere tiltakene.

Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, har rett til å få de delene av planen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, har ikke foreldrene rett til å få planen.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltakene

Dere må gjennomføre alle tiltakene som følger av planen. Videre må dere dokumentere at dere gjennomfører tiltak i tråd med planen.

For å kunne evaluere tiltakene, må dere skaffe dere tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Dere må vurdere hvordan tiltakene har virket. Dere må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at dere forlenger tiltak som virker. Dere skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn.

Dere skal informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

1.2 Våre undersøkelser og vurderinger

1.2.1. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø jf. opplæringsloven § 9 A-4

1.2.1.1 Alle som jobber på skolen, skal ha kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø

Fylkesmannen undersøker om alle som jobber på skolen, har eller får kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

I kommunens «Strategiplan mot mobbing» og «Veileder til mal for aktivitetsplan» finner vi at elevens subjektive oppfatning skal legges til grunn for skolens vurdering av hva som er et trygt og godt skolemiljø for den enkelte elev. I malen for aktivitetsplikten er det ikke eksplisitt nevnt at det er elevens subjektive opplevelse som skal legges til grunn. Det er imidlertid satt av plass i malen til å beskrive elevens opplevelse av situasjonen/hendelsen, tidspunkt og hvem som deltok på samtalen.

Skolen har som en del av dokumentasjonen oversendt en oppdatert *Lokal handlingsplan for et trygt og godt psykososialt skolemiljø, Kvaløysletta skole 2019-2020*. (Heretter omtales denne planen som skolens handlingsplan.) Planen beskriver skolens tiltak for å jobbe forebyggende mot krenking og mobbing samt tiltak for å skape et godt læringsmiljø. I tillegg beskriver planen tiltak for avdekking av krenking og mobbing samt skolens prosedyrer ved mistanke eller kjennskap til at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø. I planens prosedyrer fremkommer det ikke at det er elevens subjektive opplevelse som er avgjørende.

I tillegg til prosedyrene i skolens handlingsplan, har skolen utarbeidet en prosedyre for kontaktlærere til bruk i utviklingssamtalen dersom elever eller foreldre melder fra om utrygt læringsmiljø. I disse prosedyrene er det ikke nevnt eksplisitt at det er elevens subjektive opplevelse som avgjørende. Der er nevnt at lærer skal lytte (uten å forklare) og anerkjenne (uten å bortforklare).

I en presentasjon benyttet på en fagdag høsten 2019 med personalet der læringsmiljø var tema, fremkommer det at det er elevens subjektive opplevelse som skal legges til grunn i skolemiljø saker.

I egenvurderingen i RefLex har alle respondentene, bortsett fra en, svart bekreftende på spørsmålet om de tar utgangspunkt i elevenes subjektive opplevelse av situasjonen når de vurderer om en elev har et trygt og godt skolemiljø.

Det fremkom under intervju at dette har vært tema på personalmøter og det har vært diskutert i kollegiet og i administrasjonen. En gruppe av lærerne opplyste om at det i møter har vært poengtert gang på gang at elevens subjektive opplevelse skal legges til grunn. Rektor meddelte at alle ansatte har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø og at dette har vært diskutert på fellesmøter.

Ansatte som ikke deltar jevnlig på alle personalmøter var mer usikker på om de hadde fått informasjon om dette. Det fremkom i intervjuene at det allikevel for dem ville være helt naturlig å ta utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse.

Det kom også frem i intervjuene at det kan være utfordrende for enkelte voksne å ta inn over seg at det er elevens subjektive opplevelse som er avgjørende. Noen kan ha en tendens til å ville diskutere opplevelsen ut fra hvordan en selv oppfattet situasjonen.

Skolens ledelse ga i intervju uttrykk for at de er klar over at det kan være et utfordrende utgangspunkt for noen, de er imidlertid tydelige på at elevens subjektive opplevelse skal legges til grunn i alle saker og at det er noe de vektlegger i møte med alle ansatte.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen vurderer det som positivt at det i kommunens overordnede dokumenter er spesifisert at det er elevens subjektive opplevelse som skal legges til grunn i skolemiljøsaker.

I skolens skriftlige dokumentasjon finner vi at det i liten grad er skriftliggjort at elevens subjektive opplevelse skal legges til grunn. Det fremkommer imidlertid på lysarkene fra fagdagen der læringsmiljø var tema, at personalet har fått kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som er avgjørende.

Fylkesmannen anser det som en fordel om skolens handlingsplan og malen som brukes til å skrive aktivitetsplaner inneholdt informasjon om at det er elevens subjektive opplevelse skal legges til grunn.

Selv om skolens skriftlige dokumentasjon i liten grad har informasjon om at det er elevens subjektive opplevelse som skal legges til grunn, fremkom det tydelig fra ansatte både i egenvurderingen i RefLex og i intervjuene at ansatte har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

På denne bakgrunn vurderer Fylkesmannen at det er sannsynliggjort at de ansatte har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelser som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.1.2 Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet

Fylkesmannen undersøker om rektor har gitt alle som jobber på skolen, kompetanse slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Vi undersøker også om rektor har sørget for å gjøre alle som jobber på skolen, kjent med hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar. Videre undersøker vi om rektor følger opp at alle som jobber på skolen, i praksis er oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har det bra, og følger spesielt godt med

på elever som er særlig sårbare. I tillegg undersøker vi om rektor sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon fra elevene om hvordan de har det på skolen.

I kommunens «Strategiplan mot mobbing» og «Veileder til mal for aktivitetsplan» finner vi at plikten til å følge med, er nevnt. Vi finner ikke at det å følge spesielt godt med på *særskilt sårbare elever* er belyst i disse to dokumentene. I «Veileder til mal for aktivitetsplan» står det at «Skolen skal også kartlegge om det er enkelte elever som kan være mer utsatt for å bli krenket/krenke enn andre.»

I skolens handlingsplan er et av tiltakene for å avdekke mobbing at alle ansatte har fått opplæring i kapittel 9 A ved skolestart. Det er listet opp flere tema som skal belyses på en fagdag før skolestart med mål om å få en felles forståelse i personalet. I presentasjonen brukt på fagdagen høsten 2019 fremkommer det at plikten til å følge med samt hvordan følge med på særlig sårbare barn, har vært en del av innholdet på fagdagen.

Ifølge skolens handlingsplan fremkommer flere aktiviteter skolen/de ansatte skal utføre for å oppfylle plikten til å følge med, blant annet elevsamtaler, utviklingssamtaler, trivselsundersøkelser og inspeksjonsrutiner. Det opplyses at skolen årlig skal gjennomføre elevundersøkelsen på alle trinn og at disse skal evalueres og eventuelle tiltak vurderes. Rektor har sammenfattet resultatene fra elevundersøkelsen 2019 i et notat. Her vises det til hvilke områder skolen må være spesielt oppmerksomme på fremover. Ifølge dokumentasjonen skal kontaktlærerne i etterkant av elevundersøkelsene fylle ut et analyseskjema på klassenivå. Analysen skal deretter være tema på klasselærermøter. I intervjuene kom det frem at selv om det lagt gode føringer for dette arbeidet, må det følges tettere opp i praksis.

Rektor opplyste at på grunn av en uavklart situasjon om personvern, har ikke skolen innværende skoleår gjennomført *klassetrivsel.no*, som planlagt.

I skolens handlingsplan vises det til at skolemiljø skal være tema i den halvårlege elevsamtalen og i skole/hjem samtalen (utviklingssamtalen). Det er utviklet en mal for egenvurdering sammen med foresatte i forkant av utviklingssamtalen. Her er elevens trivsel på skolen et tema. I brev fra rektor til foresatte i etterkant av elevundersøkelsen oppfordrer hun foresatte til å snakke med sine ungdommer i forkant av utviklingssamtalene om hvordan de opplever sitt skolemiljø, da dette blir tema på samtalen mellom hjem-skole.

Skolens organisasjonskart viser at skolen har ulike samarbeidsarena, herunder klasselærermøter. Ifølge dokumentasjonen skal klasselærermøtenes innhold ha fokus på enkeltelev og klasse, blant annet læringsmiljø, plan for sosial kompetanse, trivsel, fraværsoppfølging, tilretteleggingsbehov og kapittel 9 A. I intervju med faglederne opplyses det om at resultater fra elevundersøkelsen, elev- og utviklingssamtaler brukes aktivt på klasselærermøtene. Vi har gjennomgått noen referat fra klasselærermøtene som viser at innhold i møtene samsvarer med møtets intensjon, jf. skolens organisasjonskart.

Skolens tilsynsplan viser en oversikt over hvem som har tilsyn hvor og når. Det fremgår av tilsynsplanen hvilke standarder Kvaløysletta skole setter for et godt tilsyn. Standardene inneholder flere elementer som går ut hva de voksne skal være

oppmerksomme på når de har tilsyn. Tilsynsplanen viser at det også skal være tilsyn på bussholdeplassen.

I egenvurderingen i RefLex svarte alle, unntatt en, at de har fått kompetanse på å gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø og hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar. Rektor kommenterte at dette har vært tema i kompetanseheving av personalgruppa og at temaet er fast på fagdage for hvert nytt skoleår.

Respondentene, unntatt en, svarte bekreftende på spørsmålet om at de alltid følger med på om den enkelte eleven har et trygt og godt skolemiljø. Flere kommenterte at de følger med i den grad det er mulig. En viste til at det kan være utfordrende å følge med i store og delvis ukjente elevgrupper. Når det gjelder særskilt sårbare elever, svarer alle, bortsett fra en, positivt på at de følger spesielt godt med på de sårbare elevene. En av respondentene kommenterer at h*n følger bare med på de elevene h*n er informert om. Rektor kommenterte i egenvurderingen at på bakgrunn av den kompetansehevingen som er gjort, forventer hun at de ansatte følger spesielt godt med de sårbare elevene.

Alle respondenter i RefLex, bortsett fra en, har svart at de innhenter informasjon om hvordan elevene generelt opplever skolemiljøet, og begrunner dette med blant annet elevundersøkelsen, klassetrivselsundersøkelser og elevsamtaler. En opplyser at mobbeombudet har vært på skolen og informert om hva det innebærer å følge med.

I intervjuene ga lærerne uttrykk for at de kjente til skolens handlingsplan. De sa at i fellestiden hadde de snakket mye i det siste om hva det innebærer å følge med og hvilke oppgaver som forventes ved inspeksjon. Lærerne nevnte også at var de bevisst på å være observante og snakke med elevene i løpet av inspeksjonen. Lærerne kommenterte at å følge med på hvordan elevene har det, er en del av oppgavene som ligger til profesjonen. Noen av lærerne sa at det er viktig å snakke om hva det innebærer å følge med, for selv om det ligger til profesjonen kan forståelsen være ulik. Lærerne nevnte også elevundersøkelsen, elevsamtalen, utviklingssamtalen og samarbeidet hjem-skole som et ledd i å følge med. Det var ulik oppfatning blant lærerne hvor godt de kjente til at den ikke- anonyme undersøkelsen klassetrivsel.no. skulle gjennomføres årlig, jf. skolens handlingsplan. Spekter var alle kjent med, og noen hadde brukt denne undersøkelsen knyttet til saker i klassen.

Lærerne ga uttrykk for at de var oppmerksomme på hvem de sårbare elevene er og at dette hadde vært tema i fellestiden. De fremhevet klasselærermøtene⁴ som en viktig arena for å drøfte og utveksle informasjon om elevene, herunder de sårbare elevene. De viste også til overføringsmøtene mellom barneskolen og ungdomsskolen. Her blir det utvekslet informasjon som bidrar til at skolen og lærerne kan legge til rette på best mulig måte for sårbare elever.

Lærerne oppga at de blir informert om sårbare elever i andre klasser på trinnet, men ikke om elever på andre trinn. Flere av lærerne og andre ansatte kommenterte at det hadde vært en fordel å ha kjennskap til de sårbare elevene på andre trinn, da de kan møte på alle skolens elever i inspeksjonen. Faglederen fortalte at i noen tilfeller har enkeltelever som må følges ekstra godt med på, vært tema i felles forum.

---

⁴ Klasselærermøte: møte mellom fagleder, kontaktlærere, faglærere og fagarbeidere- Fokus på enkeltelevens og klassens læringsmiljø jf Kvalitetsmelding for 2019, Kvaløysletta skole

Noen av de ansatte som ikke møter fast på fellesmøtene var mer usikker på om de hadde fått kunnskap om hvordan identifisere sårbare elever. Enkelte sa at de hadde fått informasjon om å følge spesielt med på enkeltelever av ulike grunner, men gjenkjente ikke begrepet «sårbar elever». Andre ga uttrykk for at de ikke hadde fått opplæring i hvordan gjenkjenne tegn på om elevene ikke har godt skolemiljø. De sa at de ikke hadde fått informasjon om ekstra sårbare elever og ikke info om å følge særskilt med på disse. De hadde fått beskjed om at noen elever kan være utfordrende, men visste ikke hvilke elever det dreier seg om.

Flertallet av lærerne vi intervjuet mente inspeksjonsplanen ikke fungerte godt i praksis. Dette fordi lærere var satt opp på tidspunkt for inspeksjon som vanskelig lot seg forene med oppstart og avslutning av undervisningen. Skolebygget er stort og det tar tid å bevege seg fra en plass til en annen. De ga uttrykk for at det var manglende rutiner og informasjon ved bruk av vikarer, spesielt ved korttidsfravær. De nevnte også at inspeksjonen enkelte ganger ikke lot seg gjennomføre av andre ulike årsaker. Noen av lærerne sa de hadde gitt melding til ledelsen om dette, men opplevde ikke endringer. Inspeksjonsplanen ligger på nett. En del kommenterte at de kunne ønske den også var tilgjengelig som et oppslag på en hensiktsmessig plass.

Faglederne ga i intervjuet uttrykk for at de var usikker på hvor godt innarbeidet inspeksjonsplanen var blant de ansatte. De oppga at ved kortere fravær, kan inspeksjonen glippe, men at inspeksjonsrutinene alltid ved langtidsfravær ble satt i system. Rektor meddelte i intervjuet at hun er klar over at det kan være utfordringer knyttet til inspeksjonen. Hun sa også at ledelsen har bedt om å få innspill om hva som ikke fungerer, slik at de kan gjøre endringer.

I løpet av intervjuene kom det frem at det ikke er en tilsynsordning når elevene går til BurgerMan eller butikken i friminuttene. Ifølge skolens reglement, er det ikke tillat å forlate skolens område. I intervju med elevene fikk vi inntrykk av at de er kjent med at det ikke er lov å dra på BurgerMan eller butikken i friminuttene, men at dette ikke håndheves fra skolens side. En elevgruppe oppfattet at det ikke var lov tidligere, men at nå er det greit. Lærerne og skoleledelsen uttalte også i intervjuene at det har utviklet seg en praksis der en del elever går på butikken i friminuttene, og at skolen ikke aktivt håndhever forbudet.

Elevene opplyste om at de var med på å lage leveregler da de startet i 8. klasse. Disse reglene skulle også fungere for 9. og 10. Elevene mente det burde lages nye regler også i 9. og 10. klasse. Elevene sa at de opplevde at lærere og andre voksne følger med på hvordan de har det, men at det er personavhengig hvor mye de bryr seg, og hvor aktive de er. Noen lærere spør hvordan de har det, andre ser innom klasserommet. Elevenes opplevelser var at de lærerne som kjente elevene, oftere brydde seg. Elevene hadde delte meninger om det var nok voksne tilstede i friminuttene.

Elevene ga uttrykk for at de sjelden hadde skolemiljø som tema i undervisningstimene. De ville gjerne snakke mer om skolemiljø og klasse miljø sammen med klassen sin. En gruppe av elevene ønsket at det var lagt til rette slik at de fikk mer informasjon fra elevrådet. Alle elevene ga uttrykk for at de sjelden har klassens time.

En elevgruppe nevnte at det ved flere anledninger ikke har vært lærer tilstede i undervisningstimene. Noen av de ansatte på skolen nevnte også under intervjuet at de hadde observert at elever var uten lærer i undervisningen. I intervjuet med rektor

understreket hun at skolen har et system som skal fange opp at det settes inn vikar når en lærer er borte. Rektor oppga at skolen innførte et nytt system i forbindelse med organiseringen av svømmeundervisningen. Ifølge rektor gikk det litt tid før alle var innforstått med det nye systemet, noe som kan forklare at elevene oppga at de flere ganger hadde vært uten lærer i undervisningen. Rektor informerte om at det skal nå være ordnet opp i.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen undersøker om rektor har gitt alle som jobber på skolen kompetanse, slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Vi undersøker også om rektor har sørget for å gjøre alle som jobber på skolen, kjent med hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar. Videre undersøker vi om rektor følger opp at alle som jobber på skolen, i praksis er oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har det bra, og følger spesielt godt med på elever som er særlig sårbare. I tillegg undersøker vi om rektor sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon fra elevene om hvordan de har det på skolen.

Den samlede dokumentasjonen, både skriftlig og muntlig, tyder på at de fleste ansatte har fått informasjon om plikten til å følge med. Ifølge dokumentasjonen har rektor lagt til rette for kompetanseheving blant de fleste ansatte på hvordan gjenkjenne tegn på at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø og hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar.

Fylkesmannen finner det noe usikkert om alle som jobber på skolen har fått den kompetansen som lovkravet forutsetter. Noen av de ansatte opplyser at de har fått en innføring i plikten til å følge med fra ledere i andre enheter i kommunen. Ifølge rektor har det vært et møte med andre ansatte som ikke er lærere, der plikten til å følge med har vært tema. Fylkesmannen mener det er viktig at rektor har rutiner som sikrer et felles møtepunkt for alle ansatte der det psykososiale elevmiljøet er tema.

Fylkesmannen mener at det er sannsynliggjort at alle som arbeider på skolen har kjennskap til plikten til å følge med og utøver denne i sitt arbeid. Besvarelsene i RefLex og intervjumaterialet indikerer at de ansatte ved skolen følger aktivt med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. I intervjuene sa lærerne at de følger godt med når de har inspeksjon. De informerte om at måten de følger med på, kan være noe ulik fra lærer til lærer. Dette bekreftes av elevenes uttalelser i intervjuene.

Det er imidlertid ikke vist til et system der rektor sikrer at ansatte kjenner til og kan følge med på de særskilt sårbare elevene. Fylkesmannen finner i sine undersøkelser at de fleste ansatte kjenner til at de har et særskilt ansvar for sårbare elever. Det er derimot uklart hvordan skolen utøver sin skjerpede plikt til å følge med når det gjelder de sårbare barna, selv om det er forsterket inspeksjon på noen elever. Det er ulike oppfatninger blant de ansatte i hvilken grad de er informert om de særskilt sårbare elevene og rutinene vedrørende deling av slik informasjon. Ansatte sier at de er kjent med elevene på trinn- og klassenivå, men at det ikke er et system som sikrer at informasjon om de sårbare elevene er kjent for alle som bør vite om dem.

Fylkesmannen finner det ikke sannsynliggjort at rektor sikrer at de som jobber på skolen følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet

Skolen har inspeksjonsplan som oppbevares digitalt. Fylkesmannen ser at rektor har sikret et system for å følge med i pausene. Tilbakemeldingen i intervjuene, både fra ansatte og fra elever, tyder på at inspeksjonsplanen ikke fungerer optimalt i praksis. Det råder en usikkerhet om inspeksjonsplanen følges opp slik det opprinnelig er tenkt.

Det kom også frem i intervjuene at det har utviklet seg en praksis der elevene forlater skolens område for å gå på butikken i pausene. Fra skolen til butikken er det omtrent 3 km tur/retur. Elevene er uten tilsyn denne tiden og de ansatte har dermed ikke muligheten til å utføre plikten til å følge med og eventuelt gripe inn. Det kan oppstå krenkelser her som lærerne ikke har mulighet å gripe inn i.

Fylkesmannen finner det ikke sannsynlig at rektor følger opp alle som jobber på skolen i praksis følger godt nok med, da det fremkommer usikkerhet om hvordan inspeksjonsplanen fungerer i praksis. I tillegg er det ingen som følger med når elevene forlater skolens område.

Der er ikke klargjort overfor Fylkesmannen hvilket system lærerne bruker for å videreformidle og dokumentere hendelser som oppstår i løpet av inspeksjonen. Det fremgår av informasjonen at de alvorlige episodene sannsynligvis blir dokumentert og videreformidlet. Fylkesmannen fikk inntrykk av at det ikke er et system for å dokumentere hendelser som fremstår som mindre alvorlig. Enkelte lærere nevnte at kontaktlærer har en logg og at det vil være naturlig å gi beskjed til kontaktlærer hvis hendelser angår dens elever. Andre informerte om at de skriver opp for seg selv. Det kom ikke til uttrykk at skolen hadde et overordnet system for å dokumentere eventuelle episoder/hendelser som ikke oppfattes som alvorlige, men som allikevel bør videreformidles. Lærerne ga uttrykk for at de hører og ser mange ting. De nevnte klasselærermøtene som en arena for å diskutere situasjonen rundt elevene.

Fylkesmannen finner det ikke sannsynliggjort at skolen har et overordnet system/praksis på skolenivå for å dokumentere plikten til å følge med, spesielt når det gjelder hendelser som ikke vurderes som akutte eller alvorlige.

Videre undersøker vi hvordan rektor sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon fra elevene om hvordan de har det på skolen.

Den samlede dokumentasjonen tyder på at skolen innhenter informasjon fra elevene om hvordan de har det på skolen gjennom elevsamtalen, forberedelsene til og i utviklingssamtalen samt det jevne hjem-skolearbeidet. På bakgrunn av intervjuene med elevene, kan det tyde på at elevrådet i større grad bør involveres i arbeidet med skolemiljøet.

Flere har nevnt elevundersøkelsen i denne sammenhengen. Fylkesmannen vil peke på at elevundersøkelsen er en anonym undersøkelse som ikke fører til at lærerne gjøres kjent med hvilke elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø, men undersøkelsen kan gi en indikasjon på skolemiljøet som helhet.

Fylkesmannen vil oppfordre skolen til å gjøre en ikke- anonym trivsels undersøkelse årlig jf. skolens handlingsplan og kommunens «Strategiplan mot mobbing» der det står: «I tillegg til elevundersøkelsen, skal alle skoler i Tromsø også gjennomføre årlige lokale mobbeundersøkelser for aktivt å avdekke om mobbing finner sted.»

Etter en helhetsvurdering finner Fylkesmannen det ikke sannsynliggjort at rektor sikrer at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet.

I vår foreløpige rapport vurderte vi lovkravet som ikke oppfylt.

I skolens reviderte plan for et trygt og godt skolemiljø er det tydeliggjort at §9 A i opplæringsloven, ordensreglementet for skolen og planen for et trygt og godt skolemiljø skal gjennomgå ved oppstart av nytt skoleår med alle ansatte. Rektor har et eget møte med sekretærer, renholdspersonell og vaktmester for å sikre at alle får samme informasjon. Det fremkommer av den reviderte planen at alle ansatte skal skrive under på at § 9 A er gjennomgått og forstått. I den årlige medarbeidersamtalen med alle ansatte skal ivaretagelsen av aktivitetsplikten være tema.

Den reviderte planen inneholder en detaljert beskrivelse av hvordan det forventes at de ansatte skal følge med på elevenes skolemiljø. I tillegg er rutiner for systematisk tilsyn ved skolen beskrevet i den reviderte planen. Vi ser også at tema om hvordan de ansatte skal følge med, er tatt opp på fagdagen/workshopen 13.08.20. Mobbeombudet bidro med å gjennomføre fagdagen/workshopen. Det er eksplisitt nevnt at de som har inspeksjon skal involvere seg ofte med elevene og være i kontakt med så mange elever som mulig.

I den reviderte planen er det presisert at skolen har et særskilt ansvar for elever med særskilt sårbarhet. I kontaktlærermøte og trinnmøte skal særskilt sårbare elever være tema ukentlig gjennom hele skoleåret. Dersom hele personalet bør ha informasjon om elever med særskilt sårbarhet, gis den i felles personalmøte. Dette var også tema på fagdagen/workshop 13.08.20. I tilsynsrutinene fremkommer det at kontaktlærer skal informere om elever med særskilt sårbarhet. Under tilsyn skal det følges ekstra nøye med hvordan disse elevene har det på skolen.

Det fremkommer i den reviderte planen at ved oppstart av nytt skoleår vil rutiner for tilsyn og tilsynsplan være lett synlig i skolens ulike fløyer og på arbeidsrommene samt tilgjengelig på de ansattes fellesområder. Tilsynsplanen er delt inn i ulike områder og det fremkommer hvem som skal ha tilsyn i de ulike områdene. I rektors tilsvaret opplyser hun at ansatte har tilsyn knyttet til soner, hvor elever de kjenner har tilhørighet. Når det gjøres endringer, skal planene ajourføres og byttes ut fortløpende. Den enkeltes ansvar for et godt tilsyn, var et av temaene som ble drøftet på fagdagen/workshopen 13.08.20. Ifølge revidert plan skal tilsyn være et tema på medarbeidersamtalen.

Rektor opplyser at skolens leveregler er tydelige på at det ikke er tillatt å forlate skolens område uten avtale med lærer. Denne regelen har vært ulikt respektert blant elevene. På fagdagen før skolestart ble denne tematikken drøftet med økt fokus på at alle ansatte har en felles praksis når det gjelder å følge opp skolens leveregler. Skolen har planlagt å jobbe aktivt videre sammen med elevene og foreldrene for å komme frem til gode løsninger. Det fremkommer av presentasjonen til høstens foreldremøte og klassemøte at levereglene blir gjennomgått.

I den reviderte planen er det presisert at hendelser som registreres i løpet av tilsynet skal videreformidles til elevens kontaktlærer som loggfører hendelser fra andre ansatte i egen digital logg. På fagdagen/workshop 13.08.20 har skolens ansatte drøftet hvilke hendelser som bør meldes videre til kontaktlærer. Det er fokusert på at terskelen skal være lav for å melde videre til kontaktlærer, skriftlig eller muntlig. I arbeidet fremover vil

skolens utviklingsgruppe legge til rette for at personalet får drøftet, reflektert og øvd rundt situasjoner som kan oppstå i elevgruppen. Målet er å få en trygghet når det gjelder hvilke situasjoner og hendelser som må meldes videre med tanke på at terskel skal være lav. Rektor oppgir i sin redegjørelse at skolen har endret struktur på noen møtearena. Hver mandag er det kontaktlærermøter og onsdager trinnmøter der elevenes og klassens psykososiale skolemiljø er tema.

I den reviderte planen fremkommer det at elevrådet skal ha en gjennomgang av handlingsplanen for et trygt og godt skolemiljø. Det fremgår av planen at tema i klassenes første skoleuke, skal være elevenes skolemiljø.

Lovkravet vurderes nå som oppfylt.

1.2.1.3 Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig

Fylkesmannen undersøker om rektor sørger for at alle som jobber på skolen, har kompetanse til å gripe inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Videre undersøker vi om rektor forsikrer seg om at alle griper inn mot krenkelser, forutsatt at det er mulig.

I kommunens «Strategiplan mot mobbing» nevnes plikten til å gripe inn som en av handlingspliktene de ansatte har, jf. opplæringsloven. Ifølge kommunens «Veileder til mal» skal skolene innarbeide delplikten om å gripe inn i sine lokale handlingsplaner mot mobbing.

Skoles handlingsplan beskriver at de ansatte har fått opplæring i kapittel 9 A, at alle kan prosedyrene og at alle vet hva handlingsplikten er og hvordan den skal utøves. Skolens prosedyrer når man har kunnskap om eller mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt læringsmiljø, er beskrevet i handlingsplanen. Plikten til å gripe inn er ikke nevnt i disse prosedyrene, og det gis ikke nærmere føringer for, eller eksempler på hvordan de ansatte på skolen skal oppfylle plikten.

I presentasjonen brukt på fagdag høst 2019 fremkommer det at plikten til å gripe inn har vært tema. Eksempler på når og hvordan gripe inn i ulike situasjoner fremkommer i presentasjonen.

I egenvurderingen i RefLex har alle svart at de alltid griper inn. På spørsmålet om alle som jobber på skolen er kjent med hvordan de skal gripe inn, har alle svart ja. Rektor kommenterte at temaet er tatt opp med alle ansatte. Respondentene var delt i spørsmålet om de dokumenterer situasjoner der de har grepet inn. Flere meddelte at det gjøres i alvorlige tilfeller, ikke der det ordnes opp «på stedet». Øvrige kommentarer gikk ut på at det oppstår ulike hendelser daglig, hvis hendelsene gjentar seg og alvorlighetsgraden utvikler seg vil det selvfølgelig dokumenteres.

Rektor kommenterte i RefLex at temaet er tatt opp med både pedagogisk og merkantilt personale i tillegg til vaktmester og renholdere. Hun har inntrykk av at de ansatte griper inn i når det trengs. Rektor presiserte at alle situasjoner hvor den ansatte griper inn og

er bekymret for enkeltelever, skal varsles til rektor. Rektor registrerer alle varslinger i et eget skjema. Mal for skjema er lagt ved skolens dokumentasjon.

Ifølge faglederne har skolen et system på å dokumentere hendelser hvis det gis en anmerkning knyttet til orden eller atferd. Hvis det varsles og blir en sak, er det rutiner for å dokumentere.

Under intervju uttrykte to av lærergruppene at de på fellesmøte har drøftet hvordan de skal gripe inn. En gruppe av lærere mente det ikke hadde vært mye informasjon om hvordan de skulle gripe inn. Skolens ledelse opplyste i intervjuet at hvordan «nulltoleranse» skal forstås samt tidspunkt for å gripe inn, har vært diskutert på fellesmøte. De opplyste om at det var lett å få i gang en diskusjon på dette temaet og også diskusjon rundt hvordan definere grensene for å gripe inn. De tilføyde at dette er et tema som må diskuteres jevnlig.

Alle lærerne bemerket at de ser situasjonen an før de griper inn. Akutte situasjoner som en slåsskamp eller krenkende språkbruk ville det være naturlig å straks gripe inn i. I andre situasjoner som utestengelser, blikking og baksnakking vurderes tidspunkt for å gripe inn på bakgrunn av relasjonen og den kjennskap lærer har til elevene. Lærerne oppga at de foretar en pedagogisk vurdering på hvilken måte de griper inn på. En lærergruppe trodde ikke alle lærerne grep inn på lik måte. Under diskusjon på et møte kom det fram at lærerne hadde ulik terskel for når de griper inn. Dette ble forklart med at lærers kjennskap/relasjon til elevene kan ha innvirkning på utførelse av plikten til å gripe inn.

Andre ansatte ga uttrykk for at elevene er så forskjellige, derfor må måten man griper inn på også være ulik. De dokumenterte ikke alle situasjoner, men dokumenterer enkeltelever som har egen plan/avtale å forholde seg til.

Samtlige lærere sa at alvorlighetsgraden i situasjonen avgjør om de dokumenterer at de har grepet inn. Voldshendelser dokumenteres alltid. Alvorlige hendelser dokumenteres gjennom skolens avvikssystem og verbale krenkelser kan dokumenteres som en anmerking. Når det er opprettet en sak, dokumenters det alltid. De trodde praksis for hva som dokumenteres er ulik, og ga uttrykk for at de savner et samlet internt system de kan dokumentere fortløpende/jevnlig i.

Skolens ledelse opplyste at skolen har et registreringssystem, IST-systemet der også foreldrene har tilgang. Her loggføres hendelser. I stor grad benyttes dette systemet for å registrere hendelser knyttet til orden- og atferd. Hendelser som det gripes inn, for eksempel stoppe baksnakking, utestenging og lignende blir ikke registrert her. Systemet er ikke knyttet til det systematiske arbeidet med det psykososiale skolemiljø arbeidet.

Det ikke-pedagogiske personellet sier de er gjort kjent med plikten å gripe inn, men er usikker på om de er trygge nok til å gripe inn. De har fått beskjed om at de skal si fra til rektor eller lærer hvis det oppstår situasjoner.

I intervjurunden kom det fram at det er mye hærverk på det fysiske materiellet på skolen, og ansatte opplever at det ikke gripes tilstrekkelig inn her. I dette tilsynet undersøker Fylkesmannen gripe inn plikten når det gjelder det psykososiale skolemiljøet og kommenterer derfor ikke videre de opplysninger som kom frem i intervjuene om hærverk på det materielle.

Elevene ga uttrykk for at lærerne griper inn, men at det varierer noe fra lærer til lærer. En elevgruppe uttalte at det var stor forskjell på hvordan lærerne reagerer på uakseptabel oppførsel. Hvis lærere hører krenkende språkbruk, mente elevene at lærerne griper inn. Elevene har inntrykk av at hvis læreren kjenner eleven godt, er det mer sannsynlig at læreren griper inn. Ved en slåsskamp tror elevene at alle lærerne ville grepet inn. Noen elever uttrykte at de fleste lærere griper inn i en opplagt hendelse, men de har også sett at lærere ikke griper inn.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen anser det som positivt at plikten til å gripe inn har vært tema på fagdag for lærere og at flertallet av respondentene viste til at de aktivt griper inn mot krenkelser dersom det er mulig.

Lærerne opplyste at de gjør en pedagogisk vurdering på hvordan de griper inn, noe Fylkesmannen vurderer som fornuftig. Da elevene er ulike og situasjonene det gripes inn i er kontekststøt, vil måten det gripes inn på kunne variere. Dette kan være en grunn til at elevene vi intervjuet ga uttrykk for at de opplevde ulik praksis fra lærer til lærer.

Etter en samlet vurdering finner Fylkesmannen at ansatte har fått innføring i at de skal gripe inn mot «krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering» når det er mulig, og at de ansatte faktisk også griper inn i slike situasjoner. Samtidig viser funn i tilsynet at flere ansatte melder at de er usikre på hvordan og når de skal gripe inn, spesielt i situasjoner der de ikke kjenner elevene. Ansatte mente det kunne være vanskelig å tolke om elevene fleiper og tuller med hverandre eller om det foregår en form for krenkelser. Selv om plikten til å gripe inn har vært tema på en fagdag og at noen av de ansatte opplyste at de også har diskutert situasjoner på klasselærermøter, finner Fylkesmannen det ikke sannsynliggjort at de ansatte har fått tilstrekkelig kompetanse slik at de opplever seg trygge i situasjoner der de må vurdere om de skal gripe inn. Sett hen til at Kvaløysletta skole har mange elever og et forholdsvis uoversiktlig skolebygg, vil det med stor sannsynlighet kunne oppstå situasjoner der lærer ikke kjenner elevene de møter. Hvis ansatte er usikre, kan det i større grad blir personavhengig og ikke en lik praksis på skolen for å gripe inn. På tilsynstidspunktet synes det som det ikke er utviklet en felles praksis for hvordan og når det skal gripes inn. Fylkesmannen vil understreke at en lik praksis også må gi rom for pedagogisk skjønn.

Skolens handlingsplan/prosedyrer inneholder ikke noen informasjon eller føringer for plikten til å gripe inn. Et annet moment av betydning er at enkelte av elevene informerte om at ikke alle lærerne griper inn mot opplagte hendelser/krenkelser.

Som det fremgår ovenfor, har skolen et system for å dokumentere hendelser av mer alvorlig karakter der det gripes inn mot for eksempel fysiske og verbale krenkelser knyttet til orden- og oppførselsreglementet. Fylkesmannen finner det ikke sannsynliggjort at skolen har et system for å dokumentere alle hendelser der en ansatt griper inn i situasjoner relatert til elevens skolemiljø. Under intervjuene med de ansatte kom det frem at de selv mente de kunne dokumentert flere hendelser, og at de ønsket et internt system for å dokumentere i.

Etter en helhetsvurdering finner vi det ikke sannsynliggjort at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig.

På tilsynstidspunktet synes det som det ikke er utviklet en felles praksis for hvordan og når det skal gripes inn. Fylkesmannen vil understreke at en lik praksis også må gi rom for pedagogisk skjønn.

I vår foreløpige rapport vurderte vi lovkravet som ikke oppfylt.

I skolens reviderte plan for et trygt og godt skolemiljø tydeliggjøres de ansattes plikt til å gripe inn. Det fremkommer når og hvordan ansatte skal gripe inn. Av planen fremgår rutiner for hvordan de ansatte skal dokumentere situasjoner der de har grepet inn. I presentasjonen fra fagdagen/workshop 13.08., har det vært drøftet hvordan gripe inn. Hvordan gripe inn når det gjelder sårbare elever, har også vært drøftet på fagdagen.

Lovkravet vurderes nå som oppfylt.

1.2.1.4 Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Fylkesmannen undersøker om rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Vi undersøker også om rektor følger opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis.

I kommunens «Mal for aktivitetsplikt», skolens handlingsplan og i presentasjonen brukt på fagdag høsten 2019 fremkommer det at rektor skal varsles umiddelbart ved mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

I egenvurderingen i RefLex har alle respondenter svart at de varsler rektor ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. På spørsmål om eleven alltid får beskjed ved varsling svarer de fleste respondenter bekreftende. Noen svarer at de først ønsker å drøfte saken med en kollega eller med rektor når det gjelder tidspunkt for informasjon til eleven.

I intervju med lærerne kom det frem at de oppfatter prosedyrene dithen at rektor skal varsles om alle saker der de oppfatter at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Dette har vært gjennomgått på møte. De ansatte skal varsle enten per e-post eller ved oppmøte på rektors kontor der varslet overbringes muntlig.

Flere av lærerne ga uttrykk for at dersom det bare var mistanke om at en elev ikke hadde det bra, ville de undersøke litt før de varslet. Noen oppga at de ønsket å drøfte mistanken med sosiallæreren først. Hvis eleven selv sa fra at den ikke hadde det trygt og godt ville de varslet straks. Lærerne opplyste at tidspunktet for informasjon til eleven om at saken er varslet rektor, vurderes fra sak til sak. Også ikke-pedagogisk personell som er mye sammen med elevene, sa at de har fått informasjon om å varsle rektor ved mistanke.

I intervju med elevene sa noen at de tror at læreren varsler rektor. Andre elever sa de ikke visste.

Skolens ledelse meddelte at de får inn mange varsler og mener alle ansatte har kunnskap om fremgangsmåten som skal benyttes ved varsling. De opplyste at det har vært større bevisstgjøring blant skolens ansatte når det gjelder elevens trivsel. Ledelsen tilføyde at det også skal varsles hvis elevene viser lav faglig trivsel. Rektor dokumenterer alle innkomne varsler og hvordan de følges opp, i et eget skjema. Dette skjema er en del av den innsendte dokumentasjonen.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen oppfatter at skolen har en bestemt fremgangsmåte når det gjelder plikten til å varsle. Prosedyren og presentasjonene brukt på fagdagen inneholder informasjon om at alle ansatte skal varsle rektor umiddelbart dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, enten muntlig eller skriftlig via e-post. Ifølge rektor kommer det jevnt inn mange varsler, noe som underbygger at de ansatte bruker fremgangsmåten i praksis. Rektor dokumenterer alle innkomne varsler i et eget skjema. Det er ingen formkrav i oppl. § 9 A-4 til hvordan varsles skal gis, det avgjørende er at det faktisk varsles og at varslet kommer frem til rektor. Slik at det åpnes både for muntlig og skriftlig varsles.

Tilbakemeldinger gitt i RefLex viser at alle respondentene svarer «ja» på at de varsler rektor. Dette bekreftes i intervjuene med de ansatte

Når det gjelder dokumentasjon, så dokumenters varslet når det sendes e-post. I tillegg innkaller rektor varsler til et møte. Referat fra møtet legges på elevmappen. Denne praksisen vil ivareta dokumentasjonsplikten.

Etter en helhetsvurdering finner vi det sannsynliggjort at skolen har etablert en fremgangsmåte for varsling.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.1.5 Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier

Fylkesmannen undersøker om skolens fremgangsmåte for varsling bestemmer hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks, og hvor raskt de skal varsle om andre saker. Vi undersøker også om rektor følger opp at de som jobber på skolen, varsler så raskt som saken tilsier i praksis.

I kommunens «Strategiplan mot mobbing» er det informert om at de ansatte har en plikt til å varsle ved mistanke om at en elev ikke har det trygt og godt. I kommunens «Veileder til mal for aktivitetsplikten» er det presisert at terskelen for å varsle skal være lav. Det fremgår av skolens handlingsplan/prosedyrer at en sak skal varsles umiddelbart ved mistanke om at elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. I handlingsplanen finnes en egen prosedyre når seksuelt krenkende atferd meldes. Her sier prosedyren at saken skal meldes til rektor umiddelbart etter en er gjort kjent med saken.

Ifølge presentasjonen fra fagdagen høst 2019 er det fremhevet at plikten til å varsle gjelder for all mistanke og at terskelen skal være lav for hva som skaper mistanke til at en elev ikke har det bra på skolen. Det er i presentasjonen videre informert om at hvor raskt en sak skal varsles til rektor, må vurderes fra sak til sak, men at alvorlige saker skal varsles straks. Det er ikke skissert noen eksempler på hva som skal regnes som alvorlige saker.

I egenvurdering i RefLex svarte alle respondentene positivt på spørsmålet om rektor har avklart hvilke saker de som jobber på skolen, skal varsle om straks.

I intervju med lærere, assistenter og andre ansatte var tilbakemeldingene delte på spørsmålet om rektor har avklart hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks. Noen mente åpenbare alvorlige situasjoner og krenkelser der du tydelig ser at eleven ikke har det godt, skal varsles straks. De tydeliggjorde at alle tilfeller der de oppfatter at eleven ikke har det bra, skal varsles. Andre var mer usikker på om det var avklart hvilke saker som skulle varsles straks. Men saker de selv vurderer som akutte, har de oppfattet skal varsles umiddelbart. Noen av respondentene sa at de ofte ønsket å diskutere saken med sosiallærer eller på klasselæremøte før en eventuell varsling til rektor.

På spørsmål om hvor raskt det skal varsles sier ledelsen at saker av alvorlig art som åpenbare fysiske og psykiske krenkelser skal varsles straks. Det gjelder også netthets og krenkelser på sosiale medier. Det er ikke dratt opp en klar grense, og det er noe usikkert hvor detaljert dette har vært drøftet, men ledelsen har tillit til at de ansatte gjør gode vurderinger.

Fylkesmannens vurdering

Våre funn viser at dokumentasjonen er motstridende. Det fremkommer i den skriftlige dokumentasjonen at terskelen for å varsle skal være lav og at det skal varsles umiddelbart. I kommunens dokumenter og i skolens handlingsplan/prosedyrer, kan det synes som om at det hersker samme krav til tidspunkt for varsling uansett sakens art og alvorlighetsgrad. Under intervju fremkom det at de fleste respondentene praktiserer skjønn når det kommer til tidspunkt for varsling sett opp mot sakens alvorlighetsgrad.

Dokumentasjonen tyder på at skolens fremgangsmåte for varsling ikke konkretiserer tidspunktet for varsling godt nok. Dette innebærer at fremgangsmåten ikke gir tydelige føringer for hvilke saker det skal varsles om straks. Selv om respondentene har et bevisst forhold til at saker skal varsles, og at de har egne oppfatninger om hvilke saker som skal regnes som alvorlige, medfører en manglende konkretisering og klargjøring en risiko for at enkelte ansatte på skolen ikke varsler så raskt som saken tilsier. Flere ansatte oppga i intervjuet at de var usikre på om det var avklart hvilke saker som skulle varsles straks.

Fylkesmannen finner det ikke sannsynliggjort at skolen har et system som sikrer at tidspunkt for varsling med tanke på sakens art er diskutert og avklart godt nok. Dette kan være en risiko for ulik praksis blant de ansatte.

I vår foreløpige rapport vurderte vi lovkravet som ikke oppfylt.

I skolens reviderte plan for et trygt og godt skolemiljø tydeliggjøres den ansattes plikt til å varsle og på hvilken måte det skal varsles. Det fremkommer av planen eksempler på hvilke saker som straks skal meldes videre til rektor, heriblant saker der elever melder om at de ikke har et trygt og godt skolemiljø. Når aktivitetsplikten tas opp som tema på fagdager før nytt skoleår, skal de ansatte drøfte og avklare tidspunkt for varsling ved ulike hendelser.

Lovkravet vurderes som nå som oppfylt.

1.2.1.6 Rektor skal varsle skoleeieren i alvorlige tilfeller

Fylkesmannen undersøker om rektor varsler skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen over tid ikke har klart å løse en sak.

Ifølge kommunens «Veileder til mal for aktivitetsplikten» er det presisert at rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller. Eksempler på hva skoleeier definerer som alvorlige tilfeller er nevnt i dokumentet. I kommunenes «Strategiplan mot mobbing» fremkommer ikke at rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller. I skolens handlingsplan er det presisert at rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller. Hva som anses som alvorlige tilfeller er ikke utdypet videre. Når det gjelder prosedyrer der en som arbeider på skolen krenker en elev, er det presisert i skolens handlingsplan at rektor skal varsle skoleeier. I presentasjonen fra fagdagen høst 2019 fremkommer det at rektor skal varsle skoleeier i alvorlige tilfeller. Noen eksempler på hva som anses som alvorlige tilfeller er listet opp.

I dokumentasjonen fra skolen ser vi at rektor har sendt varsel til skoleeier.

I egenvurdering i RefLex har rektor svart at hun kontakter skoleeier i alvorlige tilfeller. Hun har lagt ved eksempel på skjema brukt til å varsle skoleeier. I intervju understreket rektor at skoleeier alltid varsles i alvorlige saker. Det kan være saker som involverer elever fra andre skoler, voldshendelser, voksne som krenker eller saker som skolen ikke får løst.

Fagledere bekreftet at skoleeier blir varslet i alvorlige tilfeller. Faglederne viste til flere eksempler på alvorlige saker som skal varsles videre til skoleeier.

Fylkesmannens vurdering

Innsendt dokumentasjon, egenvurderingen i RefLex og informasjon fremkommet i intervju tilsier at skoleeier kontaktes i alvorlige tilfeller. Fylkesmannen vurderer det sannsynliggjort at rektor varsler skoleeier i alvorlige tilfeller.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.1.7 Rektor skal sikre at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Fylkesmannen undersøker om rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker sakene tilstrekkelig grundig. Vi undersøker også om rektor følger opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis, med mindre rektor selv undersøker sakene.

I kommunens «Strategiplan mot mobbing» og i «Veileder til mal for aktivitetsplikten» er plikten til å undersøke, beskrevet. I sistnevnte dokument er det angitt flere eksempler på metoder for å undersøke. I skolens mal for aktivitetsplikt er undersøkelsesplikten et av de tema det skal redegjøres for. Her skal elevens og foresattes opplevelse av situasjonen/hendelsen fremkomme. Øvrige samtaler og undersøkelser og hva som ble avdekket i undersøkelsene, skal beskrives.

Det framgår i skolens handlingsplan/prosedyrer at snarest mulig etter en henvendelse skal rektor innkalle til møte for å avklare aktuelle undersøkelser og eventuelt behov for umiddelbare tiltak. I skolens handlingsplan og i presentasjonen på fagdagen høsten 2019, er det listet opp ulike måter en sak kan undersøkes på. Eksempler på undersøkelser er samtaler, observasjoner og klassemiljøundersøkelser. Ifølge planen skal undersøkelsene sikre at ansatte har nødvendig informasjon om saken.

I egenvurdering i RefLex svarte samtlige respondenter bortsett fra en, «ja» på spørsmålet om de alltid undersøker saken når de får varsel om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Respondenten som har svart «nei» har kommentert at plikten til å undersøke nå er skjerpet inn. Det fremkommer også av kommentar fra en respondent i RefLex at det er behov for bedre kompetansen når det gjelder undersøkelser og kartlegginger av situasjoner der en elev ikke har det trygt og godt.

På spørsmål om undersøkelsene dokumenteres, har de fleste respondenter svart ja. To har svart nei. Den ene kommenterte at den ikke visste om dette skulle dokumenteres og den andre at det ofte bare ble dokumentert i notater. En av respondentene som svarte ja på spørsmålet, har i tillegg kommentert at undersøkelsene som blir gjort dokumenteres i den enkelte elevs aktivitetsplan. En annen har kommentert at den er usikker på om den dokumentasjonen som føres inn i aktivitetsplanen er tilstrekkelig.

I intervjuene fremgikk det at lærerne har inntrykk av at saker undersøkes. Det har vært et tema på møte om hvordan en sak skal undersøkes. Noen av lærerne mente det ikke har vært tydelig nok hvem som skal undersøke saken, mens andre mente at denne strukturen er ganske tydelig nå. En annen gruppe lærere opplyste at det avholdes et møte med rektor etter varslet og at det er kontaktlærere som oftest har i oppgave å undersøke saken først. De mente at de var erfarne lærere og visste hvordan en sak skulle undersøkes. En tredje gruppe lærere har oppfattet at fagleder og lærere er de som oftest undersøker saker. Av og til kan helsesykepleier bidra i undersøkelser. Noen lærere ga uttrykk for at de var i tvil om alle sakene undersøkes grundig nok før det settes inn tiltak.

Det fremkom i intervjuene at det rådet en usikkerhet om hvordan undersøkelsene skal dokumenteres. En gruppe ga uttrykk for at det ikke er et fast system dokumentasjonen fra undersøkelsene legges inn i. De tilføyde at de ikke dokumenterer hendelser som ikke blir en sak. En annen gruppe uttalte at de skriver logg, men de ser saken an når det kommer til hvordan de dokumenterer videre. Lærerne tilføyde at møter med elevene blir

referatført. En tredje gruppe av lærere opplyste at de dokumenterer gjennom den typiske loggføringen. De var litt usikre på hvordan denne dokumentasjonen skulle arkiveres. De oppga Transponder⁵ som et system for dokumentasjon.

Alle ansatte nevnte at de benytter elevsamtaler og observasjon som metode for undersøkelser.

Skoleledelsen sa i intervjuene at når en sak er varslet, innkaller rektor til et første møte med den som har varslet, aktuell fagleder og kontaktlærer. Andre aktuelle deltakere på møtet kan være elev og foresatt. Det gjennomføres deretter et formøte hvor skolen kartlegger hva de har av informasjon og hva som må undersøkes nærmere. Rektor opplyste at det lages en plan for det videre arbeidet. Det er i hovedsak fagleder og kontaktlærer som følger saken videre. Sosiallærer er koblet på i noen av sakene. Skoleledelsen opplyste om at i tilfeller der det ikke blir laget en aktivitetsplan, legges møtereferat i elevmapper som dokumentasjon

Elevene vi snakket med hadde inntrykk av at saker ble undersøkt. De hadde erfart at elever blir snakket med. Hvis det oppsto en konflikt hadde elevene inntrykk av at lærerne snakket med alle involverte. Elevene bemerket at hvis en elev sier fra om at den ikke har det trygt og godt, så handler læreren. En gruppe av elevene uttalte at hvis lærerne sa de skulle undersøke senere, kunne det bli avglemt.

Gjennomgangen av de innsendte aktivitetsplanene viste at skolen har utført undersøkelser i sakene. Hvilken type undersøkelser som er gjort, varierer fra sak til sak. Undersøkelsene består i all hovedsak av samtaler med berørte elever og foresatte. I en av sakene fremkommer at relasjonssirkel ble brukt for å avdekke elevenes relasjoner til hverandre. I tillegg var det gjort kartlegging av klassemiljøet. I to av sakene var observasjon benyttet som metode for å undersøke. I en av aktivitetsplanene var det lite informasjon om hvordan saken var undersøkt.

Det er et eget felt i malen for å oppsummere hva som ble avdekket i undersøkelsene. I en av aktivitetsplanene fremkom relevant informasjon/dokumentasjon på hva som ble avdekket. I de andre aktivitetsplanene var det i liten grad dokumentert hva som ble avdekket i undersøkelsene.

Fylkesmannen har behandlet 3 saker fra Kvaløysletta skole i 2019, der foresatte har klaget saken inn til oss. I to av disse sakene er det konkludert med at skolen ikke har oppfylt plikten til å undersøke saken godt nok.

I samtale med foreldre som hadde erfaringer med aktivitetsplaner var det delte meninger hvor grundig de hadde opplevd at skolen undersøkte sakene. Alle ga inntrykk av at sakene ble undersøkt, men de hadde ikke kjennskap til hvordan, bortsett fra at det ble gjennomført samtaler med elever og foresatte.

Fylkesmannens vurdering

Vi ser i den skriftlige dokumentasjon at skolen gjør undersøkelser i sakene som blir varslet og at rektor har bestemt en fremgangsmåte for å starte opp og legge til rette for igangsetting av undersøkelser. Fremgangsmåten starter med gjennomføring av et

---

⁵ Transponder er et system for kommunikasjon mellom hjem-skole

formøte der skolen kartlegger hva de har av informasjon og hva må undersøkes nærmere. I dette møtet legges en plan for videre arbeid. Fylkesmannen vurderer at dette kan være en god måte å sikre igangsetting av undersøkelser.

Eksemplene på aktivitetsplaner som vi har fått oversendt, viser at skolen undersøkte de fleste sakene, men hva som ble avdekket i undersøkelsene er i liten grad dokumentert i aktivitetsplanen til eleven. I en av planene er det notert at observasjon er gjort. Det er ingen beskrivelse av hva som er observert. En annen aktivitetsplan viser mangelfull dokumentasjon om hvilke undersøkelser som har vært gjort og hva som ble avdekket.

De ansatte var ikke helt samstemte i sin oppfattelse av hvordan dokumentasjonskravet ivaretas. De nevnte ulike måter å dokumentere på og ga uttrykk for en usikkerhet når det gjaldt oppbevaring av dokumentasjonen. De fleste ga i intervjuet uttrykk for at de var innforstått med at undersøkelsene skulle dokumenteres gjennom aktivitetsplanen, men var samtidig usikker på om dette var godt nok.

I skolens handlingsplan fremgår det at «Nærmere undersøkelse og observasjon for å sikre informasjon.» Ifølge rundskriv fra Utdanningsdirektoratet⁶ skal undersøkelsene ha som formål å få frem fakta om en situasjon, bakgrunn for elevens opplevelse og hvilke forhold i elevens omgivelser som påvirker hvordan han eller hun opplever skolemiljøet. Fylkesmannen anbefaler skolen å konkretisere formålet med undersøkelsene i skolens handlingsplan, jf. det nevnte rundskrivet.

Etter dette kommer vi fram at det er sannsynliggjort at skolen undersøker sakene, men at skolen ikke har sikret gode nok rutiner for å dokumentere hvilke undersøkelser som er gjort og hva som er kommet frem i undersøkelsene. Ettersom rutiner for dokumentasjon ikke i tilstrekkelig grad synes klargjort, kan det bli personavhengig hvordan og hvor mye den enkelte ansatte dokumenterer.

I vår foreløpige rapport vurderte vi lovkravet som ikke oppfylt.

I skolens reviderte plan for et trygt og godt skolemiljø fremgår rutiner for hvordan en sak skal undersøkes og på hvilken måte undersøkelsene skal dokumenteres. Skolens nærværsteam skal bistå lærere med veiledning når undersøkelsene skal dokumenteres, dette for å sikre en felles praksis på skolen.

Lovkravet vurderes nå som oppfylt.

1.2.1.8 Rektor skal sikre at saken undersøkes snarest

Fylkesmannen undersøker om fremgangsmåten sikrer at skolen undersøker saken så snart som mulig. Vi undersøker også om rektor følger opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis, med mindre rektor selv undersøker sakene.

I skolens handlingsplan/prosedyrer presiseres det at snarest mulig etter henvendelsen skal rektor innkalle de berørte deltakere til et møte. Vi viser til avsnittet overfor som gjelder gjennomføring av dette møtet.

---

⁶ Skolemiljø Udir-3-2017

I egenvurderingen i RefLex og under intervju med rektor fremkom det at rektor er av den klare oppfatning at undersøkelser starter umiddelbart dersom de får en 9 A sak. Det samme svarte samtlige respondenter i RefLex. Under intervju med de ansatte svarte samtlige at undersøkelser kommer i gang så fort som mulig. Ved alvorlige tilfeller settes undersøkelser i gang straks. De tilføyde at i noen saker må undersøkelser gjøres over en lengre periode for å få tilstrekkelig informasjon for å jobbe videre med saken.

Rektor uttaler i intervjuet at skolen snarest skal ta kontakt med eleven og foresatte saken gjelder.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen vurderer det som positivt at det i skolens handlingsplan er beskrevet en prosedyre som blant annet beskriver at snarest mulig etter en henvendelse skal skolen avklare aktuelle undersøkelser.

Vi har gjennomgått de innsendte enkeltsakene, her fremkommer ikke datoen for når undersøkelsene ble satt i gang. Det fremkommer for øvrig at de første undersøkelsene som regel skjer i form av samtaler med eleven som varselet direkte gjelder, og at disse samtalene iverksettes så snart som mulig.

På bakgrunn av det samlede tilsynsmaterialet finner vi det sannsynlig at skolen undersøker sakene så snart som mulig.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.1.9 Rektor skal sikre at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen

Fylkesmannen undersøker om rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at eleven som tiltakene skal rette seg mot, får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen. Dersom et eller flere tiltak direkte påvirker andre elever, så har også disse elevene rett til å uttale seg om hvordan tiltaket påvirker dem. Videre undersøker vi om rektor følger opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis.

I kommunens «Veileder til mal for aktivitetsplan» er det klargjort at eleven har rett til å bli hørt ved valg av tiltak. Det er også presisert at foresatte skal involveres i arbeidet med aktivitetsplanen. I skolens handlingsplan fremkommer av prosedyrene at eleven er nevnt som en av flere mulige deltakere på planmøte, der aktuelle tiltak etter undersøkelsen skal avklares. Det fremkommer også av prosedyrene at eleven skal være deltaker på evalueringsmøtet der eventuelle nye tiltak vurderes hvis eleven fortsatt ikke opplever et trygt og godt skolemiljø.

I malen for aktivitetsplan fremkommer det ikke eksplisitt om eleven har fått uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen. Det er anført i malen at eleven skal bidra med å vurdere hvilke problem som skal løses. Malen har en kolonne der notater fra evalueringsmøter skrives inn.

I presentasjonen gjennomgått på fagdag med de ansatte, fremgår det at skolen skal sette inn egnede tiltak. Det er fremhevet at elevens stemme er viktig for å vurdere hvilke tiltak som er egnet.

I noen av de aktivitetsplaner vi har gjennomgått fremkommer det at elevene har deltatt på evalueringene og uttalt seg om hvordan enkelte av tiltakene har virket og om eventuelle nye tiltak. En av aktivitetsplanene vi har gjennomgått, har ingen dokumentasjon på at eleven har fått uttale seg om tiltakene. Det fremkommer i liten grad dokumentasjon på at berørte elever har fått uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.

I egenvurderingen i RefLex svarte alle positivt på at involverte elever blir hørt når saker undersøkes og alle bortsett fra en gir tilbakemelding om at elevene alltid får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen. Respondenten som svarte nei, kommenterte at den ikke vet. En respondent nevnte at elevene får anledning til å uttale seg, men noen ganger ønsker ikke eleven det. Da kan foresatte uttale seg på vegne av eleven. Skoleledelsen kommenterte at de mener det er veldig viktig at eleven får uttale seg i en sak som handler om dens skolesituasjon. De ønsker så langt som mulig å snakke med eleven selv.

I intervjuene bemerket alle lærere at elever blir hørt og at de får være med å foreslå tiltak. Skoleledelsen meddelte at alle berørte elever også skal høres. På hvilken måte elevene høres varierer fra sak til sak.

I samtale med foreldre som har erfaring med aktivitetsplan var det ulike tilbakemeldinger. Noen var tydelige på at eleven hadde fått uttale seg, andre var mer usikker på om så hadde skjedd.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen finner det positivt at det fremkommer av skolens handlingsplan/prosedyrer at eleven skal være en av deltakerne på møte der tiltakene skal avklares. Denne fremgangsmåte kan sikre at elevene som tiltakene skal rette seg mot, får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.

De ansatte og skoleledelsen var tydelige på at skolen ønsker at eleven selv skal uttale seg. Det har forekommet at elever ikke har ønsket å uttale seg, da uttaler foreldrene seg på vegne av eleven. Fylkesmannen ser av de oversendte aktivitetsplaner at det i de fleste saker har vært jevnlig kontakt mellom hjem og skole. Ifølge notater fra gjennomførte evalueringer av aktivitetsplanen, viser det seg at eleven i noen tilfeller har blitt hørt angående noen av tiltakene andre ganger har foresatte uttalt seg.

I de aktivitetsplanene Fylkesmannen har gjennomgått finner vi det sannsynliggjort at elevene har fått uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen enten direkte eller gjennom foresatt. Dokumentasjonen i aktivitetsplanen på at elevene har fått uttale seg er noe variert.

Fylkesmannen har tiltro til at skolen sørger for at elevene er med på møter og at elevene høres i forbindelse med saken og tiltakene. Vi anmoder skolen om å tydeligere dokumentere i alle aktivitetsplanene at berørte elever får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.1.10 Rektor skal sikre at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt

Fylkesmannen undersøker om rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at skolen setter inn egnede tiltak i alle saker, og at rektor sikrer at denne fremgangsmåten brukes i praksis.

Det fremgår av kommunens «Veilederen for aktivitetsplan» og skolens mal at det skal settes inn egnede tiltak dersom en elev ikke opplever et trygt og godt skolemiljø. I skolens handlingsplan/prosedyre går det fram at det skal gjennomføres et planmøte der videre tiltak vurderes etter at undersøkelser er gjort.

I presentasjonen gjennomgått på fagdag med de ansatte, fremgår det at skolen skal sette inn egnede tiltak i skolemiljø saker. Her er det også beskrevet flere eksempler på tiltak som kan være egnet i ulike saker.

I egenvurderingen i RefLex svarte alle respondenter positivt bortsett fra en. Denne kommenterte at det vil alltid være et mål å sette inn tiltak, men vedkommende kan ikke garantere at det blir gjort. En annen respondent kommenterte at det i noen saker kan drøye før tiltakene settes inn. En tredje respondent kommenterte at kommunikasjon rundt tiltakene kan være for dårlig og en fjerde ga uttrykk for at når krenkelsene foregår på sosiale medier, er det utfordrende å sette inn gode tiltak. Det ble også kommentert at skolen alltid setter inn tiltak hvis en elev ikke har det trygt og godt.

Under intervjuene ble det opplyst om at egnede tiltak settes inn og at tiltakene tilpasses problemet som skal løses. Lærerne ga uttrykk for at det ikke var gitt noen spesiell kompetanseheving på hvilke tiltak som kan være egnet, bortsett fra at mobbeombudet hadde snakket om det. Skoleledelsen og en gruppe lærere nevnte at de brukte Utdanningsdirektoratet sine hjemmesider som støtte for å vurdere tiltak. Her fremkommer forslag til tiltak anerkjent av kompetente fagmiljøer. Respondentene i intervjuene oppga at på de jevnlige klasselærermøtene på trinnene diskuteres og vurderes pågående tiltak.

Under intervjuene kom det fram at i de tilfeller tiltakene ikke virker, kontakter skolen andre faginstanser som kan bidra med sin kompetanse for å utforme egnede tiltak.

Det fremkom av samtalene med foreldre at de hadde ulik opplevelse av om skolen satte inn egnede tiltak. Noen opplevde at tiltakene som ble satt inn ikke bidro til bedring av elevens skolemiljø. En av dem ga uttrykk for at tiltakene som var satt opp, ikke ble systematisk gjennomført. Andre hadde opplevd at tiltakene fungerte godt og bidro til at eleven fikk et trygt og godt skolemiljø.

Det fremkommer av de innsendte aktivitetsplanene at det settes inn tiltak og at tiltakene vurderes og eventuelt endres underveis.

Fylkesmannens vurdering

Som nevnt ovenfor skal Fylkesmannen vurdere om rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at skolen setter inn egnede tiltak. Dette innebærer at vi ikke vurderer om skolen lykkes i å sette inn egnede tiltak i alle saker de har eller har hatt.

Ifølge skolens handlingsplan/prosedyrer skal det gjennomføres et møte der aktuelle tiltak skal avklares etter at undersøkelser er gjort. Fylkesmannen vurderer at dette er en fremgangsmåte som kan sikre at det settes inn egnede tiltak.

Det fremkom under intervjuene og det står i skolens handlingsplan at det ved behov skal innhentes råd fra andre instanser for å finne egnede tiltak. Dette anser Fylkesmannen som positivt.

Fylkesmannen ser av de innsendte aktivitetsplanene at tiltak er satt inn. Noen av tiltakene i aktivitetsplanene er i liten grad konkretisert, og det kan være uklart hva som skal gjøres for å gjennomføre tiltakene. Fylkesmannen anmoder skolen om å konkretisere tiltakene i større grad slik at det er tydelig for alle hva de enkelte tiltak går ut på.

Fylkesmannen vurderer det som positivt at skolen gjennomfører regelmessige evalueringsmøter, og vi ser ut fra aktivitetsplanene at tiltak justeres og at nye tiltak settes inn. Dette bekreftes gjennom intervju med de ansatte.

Etter en helhetsvurdering finner Fylkesmannen det sannsynliggjort at rektor sikrer at det settes inn egnede tiltak.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.2 Plikten til å varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5

1.2.2.1 Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen

Fylkesmannen undersøker om rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at de som jobber på skolen, varsler rektor eller eventuelt skoleeieren i slike saker.

Kommunens «Strategiplan mot mobbing» og «Veileder til mal for aktivitetsplikt» er knyttet til §9 A-4 i opplæringsloven og dekker dermed ikke § 9 A-5 der dette lovkravet er hjemlet. I skolens handlingsplan og presentasjonen brukt på fagdag, er det klargjort at rektor skal varsles hvis en ansatt krenker og skoleeier skal varsles dersom noen i skoleledelsen krenker elever.

I egenvurderingen i RefLex svarer alle respondenter «ja» på spørsmålet om de er kjent med at rektor skal varsles ved mistanke om at en som jobber på skolen har krenket en elev. Alle respondenter svarer «ja» på spørsmålet om rektor har bestemt hvordan de som jobber på skolen skal varsle. På spørsmål om rektor har gjort de som jobber på

skolen, kjent med at de skal varsle direkte til skoleeieren hvis mistanken gjelder en i skoleledelsen, har alle svart «ja».

I egenvurderingen i RefLex svarer rektor at alle på skolen er kjent med prosedyrene hvis en voksen krenker elever.

Faglederne sa i intervjuet at alle ansatte er gjort kjent med plikten til å varsle til rektor hvis en ansatt krenker, men at det ikke er bestemt en fastsatt fremgangsmåte. Faglederne sier også at de ansatte er gjort kjent med at de skal varsle seksjonsleder i kommunen dersom en i skolens ledelse krenker.

Rektor bekrefter i intervjuet at de ansatte har fått informasjon og at de ansatte vet at det skal varsles dersom en ansatt eller en i skoleledelsen krenker. Ansatte er også gjort oppmerksom på at det skal varsles straks. Rektor sier at varslet kan gis både skriftlig og muntlig.

Under intervjuene svarte alle ansatte at de var gjort kjent med plikten til å varsle dersom en ansatt krenker elever og plikten til å varsle skoleeier hvis skoleledelsen krenker. Det var flere som var usikre på om det var en bestemt fremgangsmåte de skulle følge. Noen sa at det var naturlig å sende en e-post til rektor eller overbringe varselet muntlig til henne. Andre mente det var naturlig å ta kontakt med tillitsvalgte.

Det fremkom i intervju med elevene at ingen av dem hadde erfaring med at lærer eller skoleledelsen hadde krenket elever. En elevgruppe kommenterte at de visste om et tilfelle der en lærer som hadde litt dårlig rykte hadde hatt samtale hos rektor.

Fylkesmannens vurdering

I saker som gjelder voksne som krenker, er det avgjørende med klare varslingsrutiner for å sikre at rektor og skoleeier får slike varsler. Skolen har en skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider på skolen, krenker en elev. Fylkesmannen finner det sannsynlig at de ansatte er kjent med at de skal varsle rektor hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever og at de skal varsle direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen

Skolens handlingsplan/prosedyrer beskriver hvem som skal varsles hvis en voksen eller skoleledelsen krenker, men oppgir ikke en spesiell fremgangsmåte for hvordan varsle. I intervjuene ga flere respondenter uttrykk for at fremgangsmåten for denne varslingen foreløpig ikke var helt klar for dem. Samtlige er klar over at rektor skal varsles i tilfeller hvor en ansatt krenker en elev, men det er noe uklart om det er etablert tydelige rutiner for hvordan varslet skal gis. Flere av de ansatte var usikre på hvem de skulle varsle dersom det er mistanke om at en i skoleledelsen krenker en elev. Andre sa at de hadde fått informasjon om å varsle til seksjonsleder.

Etter en helhetsvurdering har vi kommet til at det ikke er sannsynliggjort at rektor sikrer at de som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren i saker hvor en ansatt som jobber på skolen krenker en elev. Hovedbegrunnelsen for dette er usikkerhet og manglende kjennskap til fremgangsmåten for varsling i slike saker blant flere av de ansatte. Fremgangsmåten for varsling etter § 9 A-5 fremkommer ikke i skolens handlingsplan/prosedyrer.

I vår foreløpige rapport vurderte vi lovkravet som ikke oppfylt.

I skolens reviderte plan for et trygt og godt skolemiljø er fremgangsmåten tydeliggjort når det gjelder plikten til å varsle jf. § 9 A-5. Det skal varsles skriftlig eller muntlig til rektor. Fremgangsmåten for varsling tas opp som tema på fagdager før skolestart. Rektor informerer om at det allerede er gjort, og at de ansatte har gitt klart uttrykk for at de er innforstått med sin plikt til å varsle jf. § 9 A-5.

Lovkravet vurderes nå som oppfylt.

1.2.2.2 Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen, varsler rektor eller skoleeier straks

Fylkesmannen undersøker om fremgangsmåten for varsling sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor eller eventuelt skoleeier straks.

Som beskrevet i punkt 1.2.2.1 ovenfor, var ansatte kjent med plikten til å varsle, men det var usikkerhet blant de ansatte om det var en bestemt fremgangsmåte som sikrer at de som jobber på skolen, varsler rektor eller skoleeier straks.

Fylkesmannens vurdering

En konsekvens av funnene og konklusjonen i forrige punkt gjør at vi ikke finner det sannsynliggjort at alle som jobber på skolen, varsler rektor eller skoleeier straks i slike saker.

I vår foreløpige rapport vurderte vi lovkravet som ikke oppfylt.

I skolens reviderte plan for et trygt og godt skolemiljø er fremgangsmåten tydeliggjort når det gjelder plikten til å varsle jf. § 9 A-5. Det fremgår at de ansatte skal varsle straks, skriftlig eller muntlig til rektor hvis de har mistanke om at en ansatt krenker elever. Fremgangsmåten for varsling tas opp som tema på fagdager før skolestart.

Lovkravet vurderes nå som oppfylt.

1.2.2.3 Rektor skal varsle skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever

Fylkesmannen undersøker om rektor varsler skoleeieren straks i tilfeller hvor det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever.

Kommunens «Veileder til mal for aktivitetsplikt» er knyttet til §9 A-4 i opplæringsloven og dekker dermed ikke § 9 A-5 der dette lovkravet er hjemlet.

I skolens handlingsplan fremkommer det at rektor skal varsle skoleeier straks ved mistanke eller kjennskap til at en voksen krenker elever.

I egenvurderingen i RefLex har rektor svart «ja» på spørsmålet om rektor varsler skoleeieren straks ved mistanke om at en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever. I intervju er rektor tydelig på at hun alltid varsler skoleeier, og at hun i utfordrende saker har dialog med skoleeier. En av lærergruppene vi intervjuet hadde erfart at rektor hadde varslet skoleeier i en sak der det var varslet om en ansatt.

Fylkesmannens vurdering

Egenvurderingen i RefLex og informasjonen fra intervju med rektor og lærere viser at rektor har kontaktet skoleeier i sak der det var mistanke om at en som jobber på skolen har krenket elever. Det kommer fram i skolens handlingsplan at rektor skal varsle skoleeier dersom en ansatt krenker. I de enkeltsaker vi har gått gjennom, har ikke denne problemstillingen vært aktuell.

Fylkesmannen finner det sannsynliggjort at rektor varsler skoleeier i tilfeller der det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.2.4 Rektor skal sikre at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever

Fylkesmannen undersøker om rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker alle saker, og at det blir gjort tilstrekkelig grundig. Videre undersøker vi om rektor følger opp at de som jobber på skolen, undersøker sakene i samsvar med den bestemte fremgangsmåten, med mindre rektor selv undersøker sakene.

Kommunens «Strategiplan mot mobbing» og «Veileder til mal for aktivitetsplikten» gir ingen informasjon om undersøkelse av en sak etter § 9 A-5. I skolens handlingsplan/prosedyre vedr §9 A-5 opplyses det at undersøkelser og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal settes i verk straks.

I egenvurderingen i RefLex har rektor svart bekreftende på spørsmålet om sakene alltid undersøkes ved mistanke om at en som jobber på skolen, har krenket en elev. Hun kommenterer at de følger samme prosedyrer som ved andre krenkelser. Rektor informerte om at i saker som har vært undersøkte har elevens stemme blitt hørt og beskrivelsen av situasjonen kommet godt frem. Rektor tilføyde at møtene dokumenteres.

Tre andre respondenter har svart ja og en har svart nei. Ni respondenter har ikke besvart dette spørsmålet i RefLex.

Fylkesmannens vurdering

Et av elementene som skiller undersøkelsesplikten for den skjerpede aktivitetsplikten i opplæringsloven § 9 A-5 fra den alminnelige undersøkelsesplikten i opplæringsloven § 9 A-4, er at undersøkelsene skal iverksettes straks. Det er positivt at

handlingsplan/prosedyrene presiserer at undersøkelser skal settes i verk straks der det er kjennskap eller mistanke til at en ansatt krenker en elev.

Skolens prosedyre og mal for aktivitetsplikt viser at rektor har en bestemt fremgangsmåte for den generelle undersøkelsesplikten som også gjelder for saker der det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, krenker en elev.

Fylkesmannen finner det sannsynliggjort at rektor sikrer at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.2.5 Rektor skal sikre at skolen undersøker saken straks

Fylkesmannen undersøker om fremgangsmåten sikrer at skolen undersøker slike saker straks. Vi undersøker også om rektor følger opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis, med mindre rektor selv undersøker sakene.

I skolens handlingsplan/prosedyrer vises det til undersøkelsesplikten i §9 A-4 tredje og fjerde ledd. Her heter det at saken skal undersøkes snarest. I §9 A-5 er det presisert at saken skal undersøkes straks. Vi ser at i skolens prosedyre fremgår det at saken skal undersøkes straks, selv om det henvises til §9 A-4 i teksten.

I egenvurderingen i RefLex og under intervju svarte rektor bekreftende på spørsmålet om disse sakene alltid undersøkes straks. Hun kommenterte i intervjuet at skolen har ekstra fokus på at slike saker skal undersøkes raskt.

Fylkesmannens vurdering

Et av elementene som skiller undersøkelsesplikten for den skjerpede aktivitetsplikten i opplæringsloven § 9 A-5 fra den alminnelige undersøkelsesplikten i opplæringsloven § 9 A-4, er at undersøkelsene skal iverksettes *straks*. Fylkesmannen finner det positivt at skolens handlingsplan/prosedyre presiserer at rektor straks skal iverksette undersøkelser dersom det er mistanke om at en som jobber på skolen krenker elever.

Rektor understreket i intervjuet at hvis det oppstår en situasjon der det er mistanke om eller kjennskap til at en voksen krenker, blir saken undersøkt straks.

Fylkesmannen finner det sannsynliggjort at rektor sikrer at skolen undersøker saken straks.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.3 Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak jf. opplæringsloven § 9 A-4

1.2.3.1 Skolen skal lage en skriftlig plan i tråd med kravene i oppl. § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak

Fylkesmannen undersøker om skolen lager en skriftlig plan i tråd med kravene i oppl. § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak.

I kommunens «Veileder for mal til aktivitetsplikten» vises det til §9 A-4 sjette ledd som anfører at skolen skal lage en skriftlig plan når det gjøres tiltak i en sak. I skolens handlingsplan gjengis lovteksten i § 9 A-4. Her fremkommer det at digital stafettlogg med aktivitetsplan skal opprettes i SamPro⁷. Det fremgår av dokumentasjonen at skolen benytter en mal som grunnlag til utforming av aktivitetsplaner. Denne malen er i tråd med kravene i opplæringsloven §9 A-4 sjette ledd.

Skolen har oversendt fem aktivitetsplaner til oss i forbindelse med tilsynet. I tillegg har vi gjennomgått aktivitetsplanene som har vært sendt oss i forbindelse med klagesaker. Her ser vi at skolen bruker malen som nevnt overfor.

I egenvurderingen i RefLex har de fleste respondenter svart «ja» på spørsmålet om skolen lager en skriftlig plan. En har svart nei med kommentar om at lærer selv ikke har hatt erfaring med aktivitetsplan. To av respondentene har svart at dette ikke alltid har vært praksis, men skal være praksis fra nå av. Alle intervjuobjektene kjente til at skolen har en mal for aktivitetsplan, og at det er skoleledelsen som har ansvaret for at planen opprettes. Rektor opplyste i intervjuet at skolen starter utformingen av en skriftlig plan når sakens åpningsmøte gjennomføres.

I samtale med foreldre som hadde erfaring med aktivitetsplaner, bekreftet tre av fire at det var utarbeidet skriftlige aktivitetsplaner. En forelder var ikke kjent med at hennes ungdom hadde fått en skriftlig aktivitetsplan. Den aktuelle eleven bekreftet at den ikke visste om det var laget en aktivitetsplan, selv om det var meldt inn at eleven ikke hadde et trygt og godt skolemiljø. Fylkesmannen vil tilføye at skolen hadde laget en aktivitetsplan, men at de berørte ikke visste om den.

Fylkesmannens vurdering

Ut fra de samlede funnene i innsendt dokumentasjon og opplysninger vi mottok i intervju, finner vi det sannsynliggjort at skolen lager en skriftlig plan i tråd med kravene i opplæringsloven.

Skolens oversendte aktivitetsplaner i enkeltsaker viser at planen oppfylle minstekravene i loven hva gjelder innholdet. Den nevner hvilke problem som skal løses, hvilke tiltak skolen har planlagt, når tiltakene skal gjennomføres, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene og når de skal evalueres.

---

⁷ Visma Flyt SamPro er et nettbaserte samarbeids- og koordineringsverktøy. SamPro er svært mye benyttet for å koordinere arbeidet rundt Individuell Plan.

Gjennom de aktivitetsplaner vi har gjennomgått, finner vi at skolen bruker malen i praksis.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.3.2 Elevene og foreldrene saken gjelder, skal få aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om det

Fylkesmannen undersøker om elevene som saken gjelder, og eventuelt foresatte, får aktivitetsplanen fra skolen dersom de ber om det. Elev og foreldre som ber om det har rett til å se sin egen aktivitetsplan. Hvis planen inneholder opplysninger om andre elever må skolen vurdere om opplysningene er taushetsbelagte, og eventuelt unndra dem før de gir ut planen.

I egenvurderingen i RefLex har de fleste respondenter svart «ja» på spørsmålet om elever og foresatte som saken gjelder, mottar aktivitetsplanen fra skolen. Det kommenteres at aktivitetsplanen ligger i SamPro der foresatte har tilgang. Dette bekreftes av lærerne og skoleledelsen i intervjuene. Foresatte som har erfaring med aktivitetsplan bekrefter også at de får tilgang til planen gjennom SamPro. Både foresatte og flere av lærerne mente at SamPro var et vanskelig system å bruke og å navigere i. Noen av lærerne mente de hadde fått for lite opplæring i bruk av dette systemet og at de kviet seg for å bruke det.

Ingen av elevene som ble intervjuet hadde førstehånds kjennskap til om elevene og foreldrene saken gjelder får aktivitetsplan fra skolen hvis de ber om det.

Fylkesmannens vurdering

Ut fra de samlede funnene i innsendt dokumentasjon og opplysninger vi mottok i intervju, finner vi det sannsynliggjort at elever og foreldre får tilgang til aktivitetsplanen.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.3.3 Rektor skal følge opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen

Fylkesmannen undersøker om rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.

Malen som skolen bruker har en egen kolonne for opplysning om hvem som har ansvar for gjennomføringen av tiltakene. I de aktivitetsplanene vi har gjennomgått, fremgår det hvem som er ansvarlige for å gjennomføre tiltakene.

I egenvurdering i RefLex har 11 respondenter svart «ja» og tre «nei» på spørsmålet om skolen alltid gjennomfører tiltakene i aktivitetsplanene slik de er beskrevet. De som har svart «nei» kommenterte at tiltakene ikke gjennomføres hvis de vurderes som ikke nødvendig eller at de ikke er gjennomførbare av ulike grunner. En annen kommenterte at situasjonen kan forandre seg slik at behovet for de opprinnelige tiltakene ikke lenger er

tilstede. Flere av de som har svart «ja» kommenterte at når det oppstår situasjoner der det viser seg at det ikke er hensiktsmessig å gjennomføre de aktuelle tiltak til et gitt tidspunkt, endres enten tiltakene eller gjennomføringen kan utsettes. Eksempler på situasjoner nevnes; når eleven er borte, den som er ansvarlig for gjennomføringen er borte, eleven opplever at det ikke er behov for tiltaket, øvrige tiltak har vært tilstrekkelig slik at andre planlagte tiltak vurderes som uaktuelle.

Flere begrunnet svarene sine med at de prøver å holde seg til planen, men at tiltakene noen ganger må justeres. De tilføyde at tiltak av og til blir evaluert/endret før fastsatt tidspunkt for evaluering, dersom de raskt ser at et tiltak ikke er hensiktsmessig. Samtlige respondenter svarer at de dokumenterer at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.

I oversendte aktivitetsplaner ser vi at tiltak gjennomføres ved at det dokumenteres når skolen evaluerer tiltakene. Tilbakemeldingene i intervjuene var at det som oftest er kontaktlæreren som følger opp at tiltakene blir gjennomført i praksis. Noen av lærerne uttalte at oppfølging av tiltak er et fast tema på klasselærermøtene. Det fremgår i referat fra klasselærermøter at lærerne drøfter tiltak når det gjelder enkeltelever. I noen saker er rektor og fagledere ansvarlige for gjennomføringen av tiltakene. Dette fremkommer av de aktuelle aktivitetsplanene.

Rektor oppga i intervjuet at hun er med på å utforme tiltak i starten og at lærerne som hovedregel har i oppgave å gjennomføre dem. Det er i all hovedsak faglederne som følger opp det videre arbeidet med gjennomføringen av tiltakene. Faglederne sørger for oppfølging gjennom møter med de ansatte som er involvert i aktivitetsplaner, for å sikre at tiltakene blir gjennomført som planlagt.

I intervjuene med lærerne kom det frem at oppfølging av tiltakene er sårbare når det settes inn vikar. Det skjer jevnlig at det er vikarer for faste lærere. De ga også uttrykk for at det er utfordrende når det er flere ulike lærere som skal følge opp tiltakene og at det er vanskelig å få til en god informasjonsflyt. Lærerne opplyste at oppfølging av enkeltelever og tiltak er fast tema på klasseledermøter.

To av foreldrene vi pratet med hadde opplevd at kommunikasjonen ikke var god nok mellom de ansatte når det kom til gjennomføring av tiltak.

Fylkesmannens vurdering

Det fremgår av de oversendte enkeltsakene som er en del av tilsynsmaterialet, at skolen har gjennomført evalueringsmøter. Ut fra dokumentasjonen ser vi at tiltakene har vært vurdert og diskutert. Dette kan være en indikator på at skolen har gjennomført tiltakene i tråd med aktivitetsplanene. Vi ser også i referat fra klasselærermøter at gjennomføring av tiltak har vært tema.

Fylkesmannen oppfatter at de som har svart «nei» i RefLex har en begrunnelse som forklarer hvorfor de svarer nei. Begrunnelsen styrker inntrykket av at tiltakene gjennomføres der de fortsatt vurderes som egnet.

Skolens ansatte har vært tydelige på at aktivitetsplaner og tiltak iverksettes for at eleven det gjelder skal få et trygt og godt skolemiljø igjen så raskt som mulig og at en

forutsetning for å oppnå positive endringer, er å gjennomføre de tiltakene som er satt inn i aktivitetsplanen.

Fylkesmannen ser for øvrig eksempel på at foresatte og elever er skrevet inn som ansvarlig for gjennomføring av tiltak. Foresatte er en viktig samarbeidspart i skolemiljø saker, men det er skolen som er ansvarlig for gjennomføring av tiltak i aktivitetsplanen og foresatte eller elever kan dermed ikke føres opp som ansvarlige her.

Informasjonen som er gitt gjennom egenrevisjoner, dokumentasjon og intervjuer tilsier at tiltakene i aktivitetsplanene i all hovedsak gjennomføres. At det kan oppstå hendelser som medfører tilpasninger underveis, vil være en naturlig del av en skolehverdag der det er mange hensyn å ta. Fylkesmannen oppfordrer skolen til å sikre at kommunikasjonen mellom ansatte som skal gjennomføre tiltakene blir godt ivaretatt, slik at ikke kommunikasjonssvikt hindrer gjennomføring av tiltak for elever som ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Etter en helhetsvurdering finner Fylkesmannen det sannsynliggjort at rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.

Lovkravet vurderes som oppfylt.

1.2.3.4 Rektor skal sikre at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker

Fylkesmannen undersøker om rektor har bestemt en fremgangsmåte som sikrer at skolen alltid innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker. Vi undersøker også om rektor følger opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis.

Det fremgår av kommunens «Veileder til mal» og i skolens handlingsplan/prosedyrer at tiltakene jevnlig skal evalueres og at eleven skal delta på evalueringen.

I skolens mal for aktivitetsplan (som også inneholder del om evaluering) fremgår det ikke eksplisitt at eleven og foreldrene skal tas med i evalueringen av tiltakene.

I egenrevisjonen i RefLex har alle respondentene svart «ja» på spørsmålet om de alltid spør eleven om hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker. Det kommenteres at evaluering er en del av arbeidet med planen og at eleven skal delta på evalueringsmøtene.

I oversendte aktivitetsplaner fremkommer det at det har vært gjennomført evalueringsmøter der foreldre og elever har deltatt. I noen tilfeller har kun foreldre deltatt og da har elevens syn kommet til uttrykk gjennom foreldrene.

I de enkeltsakene Fylkesmannen har gjennomgått fremkommer det at skolen har gjennomført evalueringsmøter. Det tyder på at skolen har som formål å innhente elevenes syn på om tiltakene har virket. Vi ser videre i notater fra evalueringen at tiltak er justert, endret eller nye tiltak satt inn.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen har gått gjennom evalueringdelen av de innsendte aktivitetsplanene. Vi har funnet at det er sannsynlig at elevene er med på møtet der tiltakene skal evalueres og at elevens stemme blir hørt. Likevel finner vi i dokumentasjonen at det er mangler når det gjelder å involvere elevene systematisk i evaluering av hvordan tiltakene har virket og hvilke eventuelle endringer elevene ser for seg. Vi kan finne at elevene er hørt i forbindelse med evaluering av enkelte tiltak, men det er ikke dokumentert en gjennomgående praksis for evaluering av alle tiltak i de aktivitetsplanene vi har gjennomgått. Det er svært viktig at elevene tas med i selve evalueringen av tiltakene («hvordan synes du tiltak x har fungert?»). Skolen må dokumentere at elevene er hørt og hvordan deres synspunkter er vektlagt i det videre arbeidet med saken (eventuell justering av tiltak). Når skolen skal vurdere barnets beste skal elevens synspunkter legges til grunn.

Vi legger til grunn opplysningene fra de ansatte og rektor om at de snakker med elevene og at de også snakker med elevene underveis i oppfølgingen av aktivitetsplanen og gjennomføringen av tiltakene. Men vi kan ikke finne at det er dokumentert at elevene er involvert i tilstrekkelig grad i selve evalueringen av tiltakenes effekt, og dermed heller ikke i å vurdere om tiltak skal fortsette, endres eller opphøre.

Videre ser vi at evalueringen gjerne skrives inn i kolonnen for evaluering i aktivitetsplanen. Det kommer ikke gjennomgående tydelig fram om tiltakene skal videreføres eller endres.

Evalueringfeltet i aktivitetsplanene benyttes også til å dokumentere andre forhold enn evaluering av tiltakene. Her noteres for eksempel beskrivelser av hva som er gjort eller skal gjøres, utdyping av selve tiltaket og små referat fra samtaler. Denne praksisen gjør dokumentasjonen av selve evalueringen av tiltakene noe uoversiktlig.

Etter en helhetsvurdering har vi kommet til at skolen ikke tilstrekkelig dokumenterer at de innhenter elevens syn på hvordan tiltak virker og hvilke endringer eleven ønsker. Vi kan ikke se at dette gjennomgående er dokumentert i de innsendte aktivitetsplanene.

I vår foreløpige rapport vurderte vi lovkravet som ikke oppfylt.

Det fremkommer i skolens reviderte plan for et trygt og godt skolemiljø at skolen skal høre elevene og gjøre en barnets beste vurdering i skolemiljø saker. Det vises til at eleven skal være involvert i utforming og evaluering av tiltak og at elevens syn skal ivaretas når aktivitetsplanen utformes og når tiltakene evalueres. På evalueringsmøtene skal tiltakene evalueres og aktivitetsplanen revideres. Dokumentasjonen skal føres inn i elevens stafettlogg i SAMPRO. Det skal fremkomme i evalueringen og vurderingen av nye tiltak at elevens deltakelse er ivaretatt. Skolens nærværsteam ved fagleder følger opp dokumentasjonen i SAMPRO for å sikre at struktur og innhold ivaretas på en oversiktlig og korrekt måte.

Lovkravet vurderes nå som oppfylt.

1.2.3.5 Rektor skal sørge for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn

Fylkesmannen undersøker om rektor sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan de har virket.

I egenvurderingen i RefLex har alle respondenter svart «ja» på spørsmålet om de alltid tilpasser tiltakene. Det kommenteres at i evalueringsmøtene er det alltid et tema om tiltakene har virket og hva som er elevens syn på tiltakene.

I intervjuene svarte lærerne at de har inntrykk av at faglederne har i oppgave å følge opp effekten av tiltakene. Det fremkom også i intervjuene både med lærerne og skoleledelsen at tiltakene drøftes på evalueringsmøtene og at eleven alltid skal være med og få uttale seg. Vi viser også til dokumentasjonen i punkt 1.2.3.4.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen finner av dokumentasjonen at skolen gjennomfører evalueringsmøter og at tiltak har blitt justert og endret. Alle de innsendte enkeltsakene, bortsett fra en, viser at tiltakene har vært evaluert underveis og at elevene har fått uttale seg.

Fylkesmannen viser til vår vurdering i 1.2.3.4 hvor vi konkluderte med at vi kan ikke finne dokumentasjon på at elevene er involvert i tilstrekkelig grad i selve evalueringen av tiltakenes effekt, og dermed heller ikke i å vurdere om tiltak skal fortsette, endres eller opphøre. Denne vurderingen vil også være gjeldende 1.2.3.5.

Som en naturlig følge av det som fremkommer i avsnittet ovenfor finner Fylkesmannen det ikke sannsynliggjort at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn.

I vår foreløpige rapport vurderte vi lovkravet som ikke oppfylt.

Det fremkommer i skolens reviderte plan for et trygt og godt skolemiljø at skolen skal høre elevene og gjøre en barnets beste vurdering i skolemiljø saker. Det vises til at eleven skal være involvert i utforming og evaluering av tiltak og at elevens syn skal ivaretas når aktivitetsplanen utformes og når tiltakene evalueres. På evalueringsmøtene skal tiltakene evalueres og aktivitetsplanen revideres. Dokumentasjonen skal føres inn i elevens stafettlogg i SAMPRO. Det skal fremkomme i evalueringen og vurderingen av nye tiltak at elevens deltakelse er ivaretatt. Skolens nærværsteam ved fagleder følger opp dokumentasjonen i SAMPRO for å sikre at struktur og innhold ivaretas på en oversiktlig og korrekt måte.

Lovkravet vurderes nå som oppfylt.

1.2.3.6 Skolen skal informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfylder aktivitetsplikten

Fylkesmannen undersøker om de som jobber på skolen, informerer elever og foreldre om at de kan melde saken sin til fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfylder aktivitetsplikten.

I kommunens «Strategiplan mot mobbing» er det informert om at saken kan meldes til Fylkesmannen. Denne planen har Fylkesmannen fått tilsendt som en del av dokumentasjonen i tilsynet. Planen er ikke lagt ut på kommunes nettsider per 22.06.2020. På Tromsø kommunes nettside er det en lenke til nullmobbing.no. Via denne nettsiden fremkommer informasjon om at en sak kan meldes til Fylkesmannen.

På skolens hjemmeside finnes en lenke lett synlig under fanen «Et trygt og godt skolemiljø» som fører til informasjon om at saken kan meldes til Fylkesmannen. I presentasjonen brukt på foreldremøtet på 8. trinn om høsten er det informasjon om at saken kan meldes til Fylkesmannen. I presentasjonen brukt på foreldremøte for 9. og 10. trinn er det ikke informasjon om saken kan meldes til Fylkesmannen. Rektor sier hun har gitt beskjed til alle lærerne om å informere om dette på foreldremøtet, noe lærerne bekrefter i intervjuene. I tillegg informerer rektor om at mobbeombudet informerte om klageadgangen til Fylkesmannen på et foreldremøte høsten 2019.

I skolens handlingsplan og i malen for aktivitetsplan er det ingen informasjon om at saken kan meldes til Fylkesmannen. Skoleledelsen informerte om når aktivitetsplaner skal igangsettes, informeres foreldre og elever muntlig om dette.

I egenvurderingen ReFlex svarer de fleste «ja» på spørsmålet om skolen informerer om at saken kan meldes til Fylkesmannen. To svare «nei», der en av disse kommenterer at den ikke vet. Skoleledelsen kommenterte at på foreldremøtene om høsten blir det alltid informert om klageadgangen til Fylkesmannen. I tillegg informeres det om at saken kan meldes til Fylkesmannen på oppstartsmøter knyttet til aktivitetsplanen. Dette bekreftet lærerne i intervjuene. I tillegg opplyste lærerne om at de selv ikke har informert foreldrene noe ytterligere. En gruppe lærere nevnte at hvis foreldre var veldig fortvilt, kunne det være de informerte om at de kunne melde saken til Fylkesmannen. Lærerne var usikre på om dette står nedskrevet noen plass.

I intervjuene var det ulik tilbakemelding fra elevene når det gjelder kjennskap til at en sak kan meldes til Fylkesmannen. En gruppe av elevene sier at de har fått informasjon om Fylkesmannen hos foreldrene sine. Noen hadde hørt om det på skolen fra andre elever. De hadde ikke sett noe informasjon om dette på skolen. To elevgrupper sa at de ikke kjente til at de kunne kontakte Fylkesmannen. En fjerde elevgruppe sa at de kjente til Fylkesmannen, men ikke fikk informasjonen på skolen.

Foreldrene som har erfaring med aktivitetsplaner, hadde ulik oppfatning på om de hadde fått informasjon fra skolen om retten til å melde saken til fylkesmannen.

Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen mener det er positivt at kommunens reviderte «Strategiplan mot mobbing» inneholder informasjon om at saken kan meldes til Fylkesmannen dersom de mener skolen ikke oppfylder aktivitetsplikten. Det er imidlertid sannsynlig at elever og foreldre ikke vil søke informasjon i denne planen, da den reviderte planen ikke er tilgjengelig på kommunens nettsider per 22.06.2020.

Fylkesmannen mener det er positivt at det finnes en lenke lett synlig under fanen «Et trygt og godt skolemiljø» på skolens nettside. Lenken fører direkte til informasjon om at en sak kan meldes til Fylkesmannen. I tillegg informerer skolen foreldrene på

foreldremøter ved oppstart av nytt skoleår. Fylkesmannen mener at i de tilfeller foreldrene ikke har anledning å møte på foreldremøte, kan denne arenaen for informasjon være skjør for å nå frem til alle foresatte. I intervju med lærerne fikk vi inntrykk av at de ikke informerer noe videre utover den informasjonen gitt på foreldremøtet.

Fylkesmannen vurderer at skolen har informert foreldre om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen, men at den ikke har sikret at alle foreldre får informasjonen gjennom denne kanalen da det ikke sendes noe referat/notat hjem i etterkant av foreldremøtene. Fylkesmannen anser at hvis foresatte søker informasjon om elevenes skolemiljø på skolens nettside, vil de lett finne informasjon om at de kan melde en sak til Fylkesmannen.

Det kommer ikke tydelig fram hvordan *elevene* blir informert, og ingen av de elevene vi snakket med i tilsynet var kjent med at de har fått slik informasjon fra skolen. Elevene ga i intervju uttrykk for at de sjelden hadde klassens time og at skolemiljø var noe de snakket lite om i samlet klasse. Skoleledelsen har opplyst at det informeres om klageadgangen på oppstartsmøte for aktivitetsplanen. Det anser Fylkesmannen som positivt. Vi vil også anmode skolen om å legge inn denne informasjonen i malen til aktivitetsplanen slik at foreldre og elever som har aktivitetsplan også kan forholde seg til informasjonen skriftlig.

Selv om rektor informerer om klageadgangen til Fylkesmannen på oppstartsmøte for aktivitetsplanen, er det allikevel utilstrekkelig at kun elever med aktivitetsplan får informasjonen om Fylkesmannens rolle. Dette er en del av den informasjon alle elever skal ha.

Vi finner det sannsynliggjort at foreldre har fått informasjon på foreldremøter om at saken kan meldes til Fylkesmannens. Videre viser vi til at skolen har lagt ut informasjon om elevenes rettigheter og Fylkesmannens rolle på skolens nettsider, samt at skolen informerer om dette på oppstartsmøter vedrørende aktivitetsplaner.

Vi kan imidlertid ikke finne at skolen har oppfylt kravet om å informere elevene om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen dersom de mener skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten.

I vår foreløpige rapport vurderte vi lovkravet som ikke oppfylt.

I skolens reviderte plan for et trygt og godt skolemiljø fremkommer at i første uke ved skolestart på høsten skal tema om skolemiljø tas opp i alle klasser. Alle elever skal være kjente med hvor de kan melde fra om mobbing og om Fylkesmannens rolle i skolemiljø saker. I presentasjonen som brukes i klassene, er det opplyst om at elevene kan kontakte Fylkesmannen. Link til fylkesmannen.no/mobbing er lagt inn i presentasjonen.

Ved oppretting av en skolemiljø sak, orienterer fagleder foresatte og elever muntlig om at saken kan meldes til Fylkesmannen hvis de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten. Punkt 1 i stafettloggen er en sjekklister hvor det skal dokumenteres at informasjonen om å melde til Fylkesmannen er gitt. Foresatte har tilgang til stafettloggen i Sampro.

Lovkravet vurderes nå som oppfylt.

1.3 Våre konklusjoner etter foreløpig rapport 22.06.2020

Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø jf. opplæringsloven § 9 A-4

1. Alle som jobber på skolen, har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø
2. Rektor sikrer ikke at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet
3. Rektor sørger ikke for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig
4. Rektor sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
5. Rektor sikrer ikke at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier
6. Rektor varsler skoleeieren om alvorlige tilfeller
7. Rektor sikrer ikke at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
8. Rektor sikrer at saken undersøkes snarest
9. Rektor sikrer at berørte eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen
10. Rektor sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt

Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen, krenker en eller flere elever jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 og 9 A-5

11. Rektor sikrer ikke at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen
12. Rektor sikrer ikke at alle som jobber på skolen varsler rektor eller skoleeier straks
13. Rektor varsler skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever
14. Rektor sikrer at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever
15. Rektor sikrer at skolen undersøker saken straks

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak jf. opplæringsloven § 9 A-4

16. Skolen lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjettede ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak
17. Elevene og foreldrene som saken gjelder, får aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den
18. Rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen

19. Rektor sikrer ikke at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker
20. Rektor sørger ikke for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn
21. Skolen informerer ikke elever og foreldre om at de kan melde saken sin til fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten

2 Våre konklusjoner etter kommunes redegjørelse 21.08.2020

Vi har funnet at dere nå overholder regelverket på alle områder som vi har undersøkt og gir dermed ingen pålegg om retting.

Dere har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18

Grete Theodorsen

Martine Stabell

Tilsynsleder

Tilsynsmedarbeider

Vedlegg: Dokumentasjonsliste

Vedlegg: Liste over dokumentasjon

1. Skolens organisasjonskart
2. Skolens dagsplan med oversikt over økter og friminutt
3. Skolens tilsynsplan
4. Skolens personalliste
5. Plan for lederoppfølging i Tromsøskolen 2019
6. Beskrivelse av gjennomføring Kvalitetsmøte
7. Notat fra Kvalitetsmøte
8. Beskrivelse av Ledersamtalen
9. Beskrivelse av Veilederteam – lederstøtte i Tromsøskolen
10. Veilederteamets rapport
11. 1310 – rapport gjøremål
12. Skolens Leveregler og rutiner
13. Skolens kvalitetsmelding 2019
14. Skolens handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø
15. Skolens mål vedr faglig og sosial trivsel: Framtidsbilde
16. Informasjon til foreldre, foreldremøte trinn 8 høst 2019, Rektors PP
17. Informasjon til foreldre, foreldremøte trinn 9,10 høst 2019, Kontaktlærers mal PP
18. Kompetanseheving personal fagdag 16.08.19, rutiner elevfravær, møter sårbare barn, PP
19. Kompetanseheving personal fagdag 09.09.2020, plan for sosial kompetanse, PP
20. Kompetanseheving personal: Aktivitetsplikten, PP
21. Kompetanseheving personal, Forberedelse/veiledning § 9A ifm utviklingssamtaler
22. Elevundersøkelsen, resultater alle trinn
23. Elevundersøkelsen, resultater på tilleggstema: trivsel og trygt miljø
24. Elevundersøkelsen, sammenfatning av resultat
25. Elevundersøkelsen, oppfølging på klassenivå
26. Foreldrerådsmøte 21.11.2019, Læringsmiljøet ved Kvaløysletta skole
27. Skolens plan for arbeid med sosial kompetanse
28. Kommunal mal til aktivitetsplan
29. Kommunal veileder til aktivitetsplikten
30. Mal egenvurdering foreldresamtalen
31. Mal elevstyrt utviklingssamtale
32. Presentasjon- pedagogisk utviklingsarbeid 09.10.2019
33. Kommunal strategiplan mot mobbing
34. Referat fra klasselærermøter
35. Plan for trygt og godt skolemiljø, Kvaløysletta skole (revidert august 2020)
36. Presentasjon fra fagdag/workshop 13.08.2020
37. Presentasjon som skal benyttes i foreldremøter
38. Presentasjon som skal benyttes i klassemøter